

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1206

29. SVIBNJA 2026. CIJENA 50 DINARA

Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske

Udaljeni kilometrima,
povezani identitetom

SADRŽAJ

10

Potpora iz Vukovarsko-srijemske
županije

**Osiguran trogodišnji
prijevoz učenika**

12

Dr. sc. Ana Mirković, psihologinja

**Studenti su uspjeli da
im ljudi vjeruju**

20

Relikvije sv. Male Terezije i
sv. Roditelja u Somboru

**»Svetost se ne sastoji u
velikim djelima nego u
velikoj ljubavi«**

26

Precizna poljoprivreda sve dostupnija
i manjim proizvođačima

**Navigacija nije
modni trend**

30

Smotra dječjih pjevača i zborova u
Subotici

**Čuvar tradicije i škola
budućih glazbenika**

40

Matea i Petar Đukić u Italiji

**Na polufinalnom
natjecanju iz engleskog**

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip
Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Ne-
venka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić,
Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)

• Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)
• Davor Bašić Palković
(novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
(novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
(novinar)
• Jelena Dulić Bako
(novinarka)
• Suzana Darabašić
(novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs
• LEKTOR:
• Zlatko Romić
• TEHNIČKA REDAKCIJA:
• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)
• FOTOGRAFIJE:
• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
(tajnice@hrvatskarijec.rs)
(distribucija@hrvatskarijec.rs)
• TELEFON: ++381 24/55-33-55;
++381 24/55-15-78;
++381 24/53-51-55
• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230
• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs
• WEB: www.hrvatskarijec.rs
• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
• List je upisan u Registar javnih glasila
• Agencije za privredne registre Republike Srbije
• pod registarskim brojem: NV000315
• COBISS SR-ID 109442828
• CIP - Katalogizacija
• u publikaciji Biblioteka
• Matice srpske, Novi Sad
• 32+659.3(497.113=163.42)

Tjedan

U Zagrebu i Zagrebačkoj županiji od 25. do 31. svibnja održava se prvi Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske, manifestacija koja okuplja Hrvate iz Bosne i Hercegovine, pripadnike hrvatskih manjina iz europskih država, iseljeništvo i povratnike u Hrvatsku. Cilj manifestacije je povezivanje Hrvata iz domovine i izvan nje, jačanje zajedništva te očuvanje hrvatskog nacionalnog, kulturnog i jezičnog identiteta. Manifestacija također nastoji povećati vidljivost hrvatskih zajednica izvan Hrvatske i predstaviti njihov doprinos hrvatskom narodu.

Manifestaciju je otvorio hrvatski premijer **Andrej Plenković** koji je posebno naglasio kako Hrvatska danas snažno podupire Hrvate izvan domovine kroz djelovanje Hrvatske matice iseljenika, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i drugih institucija, što je vidljivo i kroz državne proračune te projekte potpore.

Tijekom šest dana održavaju se kulturni programi, okrugli stolovi, koncerti, revije narodnih nošnji, susreti... Na Tjednu sudjeluju i predstavnici hrvatske zajednice iz Srbije, od udruga kulture do manjinskih institucija. Tako je prigodom otvorenja u glazbenom dijelu programa nastupila flautistica **Lucija Vukov** iz Subotice, studentica Muzičke akademije u Zagrebu dok je **Matija Ivković Ivandekić**, student FER-a, također iz Subotice, kazivao poeziju **Vergilija Nevjestića**. Dramski odjel HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice nastupio je s predstavom *Tamburaški oproštaj*, predstavnice NIU *Hrvatska riječ* sudjelovale su na okruglom stolu »Mediji Hrvata izvan Republike Hrvatske«. Na Šetnici kulture Hrvata izvan Republike Hrvatske, smještenoj na Europskom trgu, predstavili su se folklorši i pjevačke skupine HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, ženska pjevačka skupina *Kraljice Bodroga* iz Monoštora, tamburaši Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina, pjevačka skupina HKD-a *Šid* iz Šida. Predstavili smo se i na Reviji narodnih nošnji izvandomovinskih Hrvata.

Jučer je, prema najavama, održan okrugli stol pod nazivom »Hrvati u susjednim državama: izazovi i perspektive« na kojem je govorila predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i saborska zastupnica **Jasna Vojnić** dok se danas održava prva sjednica novog saziva Savjeta Vlade za Hrvate izvan Republike Hrvatske u kojem će ovdašnje Hrvate predstavljati **Petar Dujić, Renata Kuruc i Marin Piuković**.

Plan je da se Tjedan održava svake godine krajem svibnja kao trajni, nacionalni okvir kojim se želi na »sustavan, sadržajan i simboličan način staviti u fokus Hrvate izvan domovine«.

Kada je riječ o potporama ovdašnjoj hrvatskoj manjini, ovih dana u HNV-u potpisan je ugovor za financiranje prijevoza učenika hrvatske nastave, a sredstva će osigurati Vukovarsko-srijemska županija i tamošnji gradovi i općine. Ugovor je potpisan na razdoblje od tri godine, a vrijednost potpore dvostruko je veća nego ranije. Također, nedavno su objavljeni rezultati Javnog poziva za Program prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije koji raspisuje hrvatsko Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije. Za ukupno 25 projekata bit će izdvojeno blizu 871.000 eura.

Sve navedeno, o čemu detaljnije možete čitati na stranicama koje slijede, pokazuje kako matična država, kontinuiranom institucionalnom i financijskom potporom, sve snažnije drži do očuvanja identiteta, unaprjeđenja položaja i vidljivosti Hrvata izvan svojih granica, pa tako i hrvatske zajednice u Srbiji. A procjenjuje se da Hrvata i njihovih potomaka širom svijeta ima oko 3,2 milijuna.

D. B. P.

Reagiranja na izjave Ane Brnabić da se najviše »pumpa« iz Hrvatske

Jandroković: Besmislica i dizanje tenzija

Predsjednica Skupštine Srbije **Ana Brnabić** izjavila je u nedjelju, dan nakon prosvjeda »Ti i ja, Slavija, jer studenti pobjeđuju« da »blokaderi« najveću podršku iz inozemstva dobivaju iz Zagreba, kojem je »strateški interes« da se sruši vlast predsjednika Srbije **Aleksandra Vučića**. Dodala je i da se »najviše pumpa« iz Hrvatske, a kada je riječ o hrvatskim medijima istaknula je »pumpanje« portala *Index*.

to samo ukazuje na dubinu političke krize u susjednoj zemlji. Plenković je ponovno odbacio da se Hrvatska upliće u unutarnje procese i prosvjede u Srbiji.

»Ako je njima lakše u životu za sve optužiti Hrvatsku, ok, neka optužuju. Mi bilježimo ogroman broj državljana Srbije koji sezonski dolaze raditi u Hrvatsku i taj broj se povećava i ljudi očito smatraju da im je u Hrvatskoj dovoljno dobro da ovdje

rade«, kazao je Plenković.

Reakcije službenog Zagreba

Reagirajući na izjave Ane Brnabić, predsjednik Hrvatskoga sabora **Gordan Jandroković** poručio je da bi se Srbija trebala baviti svojom državom i demokracijom, a ne Hrvatskom, jer time samo diže tenzije u bilateralnim odnosima. Jandroković je ocijenio da je ta izjava Ane Brnabić potpuno besmislena i da ne zna što je bio njen cilj, prenosi HRT.

»Neka proizvode što manje nervoze i tih velikosrpskih poruka koje se, nažalost, često čuju i od aktualnog srpskog vodstva«, zaključio je Jandroković.

Premijer Hrvatske **Andrej Plenković** osudio je u ponedjeljak »izmišljene teze« iz Srbije da Zagreb pruža potporu protuvladinim prosvjedima u Beogradu te dodao da

Vojnić: Želimo biti konstruktivni partner

Na izjave Ane Brnabić, reagirala je i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, navodeći kako se Zagreb ni na koji način ne miješa u unutarnje stvari Srbije.

Ona je dodala da izjave Ane Brnabić ne doprinose smirivanju niti unaprjeđivanju odnosa dvije države.

»Naprotiv, mi želimo konstruktivan razgovor i suradnju. Mi ni na koji način ne želimo biti dio unutarnjih sporova u Srbiji, nego konstruktivni partner, za što smo se i nekoliko puta preporučili«, poručila je Vojnić.

Ona je ocijenila da se nepotrebno razvija netrpeljivost između dva naroda, za što, kako je rekla, nema nikakvog uporišta u realnosti.

H. R.

Juhász: Podrška mladima da obrazovanje i karijeru grade u svojoj sredini

Predsjednik Skupštine AP Vojvodine dr. sc. **Bálint Juhász** pozdravio je 27. svibnja u Rektoratu Sveučilišta u Novom Sadu srednjoškolce mađarske nacionalnosti iz Vojvodine, koji su u okviru programa Nacionalnog vijeća mađarske nacionalne manjine posjetili fakultete Sveučilišta u Novom Sadu i upoznali se s mogućnostima nastavka školovanja u svojoj sredini. Juhász je istaknuo kako je važno da mladi izravno vide kakve im se mogućnosti pružaju u Vojvodini te da prepoznaju kako se kvalitetno obrazovanje i uspješna karijera mogu graditi i u vlastitom okruženju.

»Sveučilište u Novom Sadu danas je jedan od najznačajnijih obrazovnih i znanstvenih centara u regiji, s gotovo pedeset tisuća studenata, 14 fakulteta i

stotinama studijskih programa. Važno je da mladi znaju da ovdje, kao i u Subotici, Somboru ili Zrenjaninu, imaju priliku stjecati znanje, napredovati i planirati svoju budućnost«, rekao je Juhász.

Govoreći o programima stipendiranja i studentskog standarda, naglasio je kako je posebno značajno to što se sve veći broj mladih odlučuje obrazovanje i karijeru graditi u svojoj sredini, dodajući da se znanje, zajednica i zavičaj međusobno nadopunjuju i osnažuju.

Tijekom posjeta učenici su obišli fakultete Sveučilišta u Novom Sadu i Studentski dom *Europa*, koji pruža smještaj i podršku studentima mađarske nacionalnosti iz Vojvodine.

H. R. / Foto: Skupština APV

Jasna Vojnić u Hrvatskom saboru

»Hrvati izvan RH više nisu fusnota politike, nego njezin sastavni dio«

Zastupnica u Hrvatskom saboru **Jasna Vojnić** sudjevala je 21. svibnja u raspravi o Godišnjem izvješću o radu Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske za 2025. godinu, istaknuvši kako izvješće »nije samo pregled potpora«, nego pokazuje »odnos Hrvatske prema vlastitom narodu«.

U svom obraćanju posebno je zahvalila Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan RH, Vladi Republike Hrvatske, Hrvatskoj matici iseljenika i Ministarstvu vanjskih i europskih poslova na, kako je rekla, predanom i kontinuiranom radu s hrvatskim zajednicama izvan domovine.

»Ovo izvješće pokazuje jednu važnu stvar: da Hrvati izvan Republike Hrvatske više nisu fusnota hrvatske politike, nego njezin sastavni dio.«

Govoreći o Hrvatima u Srbiji, upozorila je na dugogodišnje probleme straha, mimikrije i iseljavanja, navodeći kako je hrvatska zajednica godinama bilježila snažan demografski pad te slabu zastupljenost u obrazovanju i medijima.

»U obrazovanju imamo oko pet posto učenika od svih koji bi mogli pohađati nastavu na hrvatskom jeziku. Ne zato što program nije kvalitetan, nego zbog straha. Mimikrije.«

Vojnić je istaknula kako se posljednjih godina stanje ipak mijenja zahvaljujući snažnijoj potpori Republike Hrvatske i projektima Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH. Posebno je izdvojila projekt »Sedam matica«, razvoj institucija hrvatske zajednice u Srbiji, potporu studentima i političku podršku u borbi za garantirane mandate.

»Sada je priča drugačija. Složilo se nekoliko kockica. Imamo potencijal. Imamo mlade ljude. Imamo tko će nositi dalje«, kazala je.

Naglasila je i važnost stipendija za mlade Hrvate izvan domovine, ocijenivši ih ulaganjem u budućnost hrvatskog naroda.

»Dvije tisuće i jedna stipendija. Dvije tisuće i jedna mlada osoba kojoj je netko rekao: 'Vidimo te. Računamo na tebe. Važan si Hrvatskoj'«.

Na kraju je poručila kako hrvatske zajednice izvan domovine žele biti »konstruktivni partneri« državama u kojima žive, a ne remetički faktor, zahvalivši svima koji godinama rade na jačanju veza Hrvatske s Hrvatima izvan njezinih granica.

M. V. R.

Zaklada osudila vandalizam na rodnoj kući bana Jelačića

Na zidu rodne kuće bana **Josipa Jelačića** u Petrovaradinu tijekom noći 25./26. svibnja osvanuo je natpis uznemirujućeg sadržaja: »I Zagreb će jedne noći u četničke ruke doći«. Upravitelj Zaklade **Goran Kaurić** kaže kako je o pojavi ovoga natpisa obavijestio policiju, koja je došla i uradila zakonom propisane aktivnosti očevida.

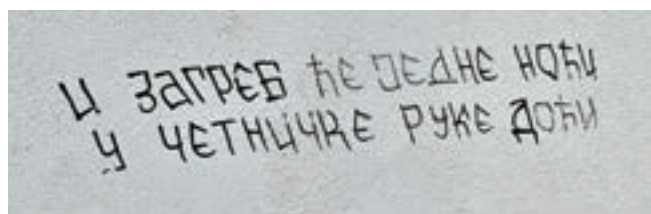
Kako je ocijenio, riječ je o »nakaradnom oštećivanju« zaštićenog spomenika kulture – nepokretnog kulturnog dobra od velikog značaja, koji je dio Prostorno kulturno-povijesne cjeline »Gornja i donja Petrovaradinska tvrđava s Podgrađem«.

»Osim što je sjedište Zaklade, ova kuća od ogromnog povijesnog i identitetskog značaja za hrvatsku zajednicu u Petrovaradinu, Vojvodini i Srbiji, te za Hrvate općenito, simbol je suradnje Hrvata i Srba, što je prepoznato odlukom Vlade Republike Srbije da je otkupi i vrati hrvatskoj

zajednici. Stoga, osuđujući ovo provokativno oštećivanje zajedničke imovine, izražavam nadu da se ništa slično neće ponoviti, a da će vinovnik ovog djela biti pronađen i kažnjen«, naveo je Kaurić.

Kako je Kaurić kasnije objavio na platformi X, provokativni natpis na fasadi uklonjen je intervencijom nadležnih gradskih službi.

H. R.

Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske

Udaljeni kilometrima, povezani identitetom

Manifestacija je okupila preko 1.000 sudionika s četiri kontinenta. Hrvati iz Srbije sudjelovali su u programima vezanim za tradicijsku i suvremenu kulturu, medije te politička pitanja

U Zagrebu i Zagrebačkoj županiji od 25. do 31. svibnja održava se prvi Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske, manifestacija koja okuplja Hrvate iz Bosne i Hercegovine, pripadnike hrvatskih manjina iz europskih država, iseljeničtvo i povratnike u Hrvatsku. Cilj manifestacije je povezivanje Hrvata iz domovine i izvan nje, jačanje zajedništva te očuvanje hrvatskog nacional-

đaja, među kojima su Dan državnosti i sjednica Savjeta Vlade Republike Hrvatske za Hrvate izvan RH. Naglasio je kako upravo ova manifestacija potvrđuje zajedništvo hrvatskog naroda, bez obzira na to gdje njegovi pripadnici žive.

Predsjednik Vlade posebno je naglasio kako Republika Hrvatska danas snažno podupire Hrvate izvan domovine kroz djelovanje Hrvatske matice iseljenika, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske i drugih institucija, što je vidljivo i kroz državne proračune te projekte potpore Hrvatima u Bosni i Hercegovini, hrvatskim manjinama u europskim državama i hrvatskom iseljeničtvu diljem svijeta.

»Ključna je bila uloga hrvatskog iseljeničtva u vremenu stvaranja neovisne hrvatske države. Taj doprinos međunarodnom priznanju Hrvatske bio je nemjerljiv i velik za ukupan uspjeh. Želim zahvaliti svima koji i danas svojim djelovanjem promiču Hrvatsku diljem svijeta. Nedavno sam rekao da smo svi jedan tim Hrvatska i upravo ta umreženost i povezanost pomaže nam ostvarivati naše ciljeve«, rekao je Plenković.

Govoreći o suvremenim izazovima, istaknuo je kako je pitanje demografske revitalizacije jedno od ključnih pitanja današnje Europe, pa tako i Hrvatske, te pozvao sve koji razmišljaju o povratku da iskoriste programe potpore koje država nudi – od učenja jezika do pomoći pri osnivanju obitelji i pokretanju poslova.

»Hrvatsko iseljeničtvo predstavlja veliki potencijal za demografsku revitalizaciju. Danas se velik broj ljudi, oplemenjen iskustvom života i rada u inozemstvu, vraća u domovinu i želimo ih u tome dodatno poduprijeti«, poručio je Plenković.

Nostalgija svjetlosti

U sklopu otvorenja u Hrvatskoj matici iseljenika postavljena je i izložba *Nostalgija svjetlosti* slikara i grafičara **Virgilija Nevjestića**, jednog od najvećih hrvatskih i europskih umjetnika 20. stoljeća.

nog, kulturnog i jezičnog identiteta. Manifestacija također nastoji povećati vidljivost hrvatskih zajednica izvan Hrvatske i predstaviti njihov doprinos hrvatskom narodu.

Tijekom šest dana održavaju se kulturni programi, okrugli stolovi (kultura, jezik, sport, kapital povratnika, izazovi i perspektive), koncerti, revije narodnih nošnji, susreti...

Potpora matične države

Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske otvoren je 21. svibnja u Hrvatskoj matici iseljenika, a manifestaciju je otvorio predsjednik Vlade Republike Hrvatske **Andrej Plenković**.

Premijer Plenković u svom je obraćanju istaknuo kako otvorenje prvog Tjedna Hrvata izvan Republike Hrvatske dolazi u razdoblju obilježavanja važnih državnih doga-

Okupljene je u ime domaćina pozdravio ravnatelj Hrvatske matice iseljenika **Zdeslav Milas**. Naglasio je da suvremeno hrvatsko globalno zajedništvo prepoznaje veću potrebu za povezivanjem, a HMI o svojoj 75. obljetnici daje poseban doprinos tomu.

»Simbolično otvaramo ovaj Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske izložbom hrvatskog umjetnika iz Pariza. Posebna hvala Vladi Republike Hrvatske na desetljetnoj sustavnoj brizi o iseljenicima«, zaključio je Zdeslav Milas.

Upraviteljica Zaklade *Virgilije Nevjestić* **Vesna Jurić Bulatović** istaknula je kako je Nevjestić svojim životom simbolizirao iseljeničtvo te da je upravo u Parizu, gradu umjetnosti, stvorio opus koji je desetljećima izlagan i prepoznat u europskim umjetničkim krugovima. Naglasila je kako je umjetnikova želja bila da njegova djela budu dostupna hrvatskoj javnosti, što danas ostvaruju njegova obitelj i Zaklada.

Državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Zvonko Milas** istaknuo je kako je posebna čast sudjelovati na otvorenju prvog Tjedna Hrvata izvan Republike Hrvatske.

»Odluka Hrvatskog sabora bila je snažna poruka da hrvatski narod i hrvatski identitet žive svugdje gdje žive Hrvati – u vjeri, jeziku i usmenama koje ne blijede. Ovaj tjedan proglašen je kako bi hrvatske zajednice izvan domovine dobile veću vidljivost, ali i kako bi iseljenici i povratnici mogli ispričati svoje priče – o odlasku, povratku i životu izvan domovine. Želimo pokazati doprinos hrvatskog iseljeničtva i snagu našeg naroda. Gdje god živjeli, svi smo dio jednog, nedjeljivog hrvatskog naroda. U ovom tjednu ne sudjelujemo samo kao promatrači, nego kao narod koji se povezuje i djeluje zajedno«, poručio je Zvonko Milas.

Izaslanica predsjednika Hrvatskoga sabora **Zdravka Bušić** istaknula je kako je aktualna Vlada Republike Hrvatske učinila mnogo za Hrvate izvan domovine te naglasila da Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske upravo pokazuje snagu te povezanosti, prisjećajući se pritom i vlastitog iskustva života izvan Hrvatske te emotivne snage poezije i umjetnosti kojima je i Virgilije Nevjestić pro-nosio hrvatski identitet diljem svijeta.

Tamburaški oproštaj u Zaprešiću

Na Tjednu sudjeluju i predstavnici hrvatske zajednice iz Srbije, od udruga kulture i pojedinaca do manjinskih institucija. Tako je prigodom otvorenja u glazbenom dijelu programa nastupila flautistica **Lucija Vukov** iz Subotice, studentica Muzičke akademije u Zagrebu, dok je **Matija Ivković Ivandekić**, student FER-a, također iz Subotice, kazivao poeziju Vergilija Nevjestića.

Dramska sekcija HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice gostovala je utorak u Zaprešiću s predstavom *Tamburaški oproštaj*. Drama s elementima komedije, autora i redatelja **Marjana Kiša**, donosi priču o životu, ljubavi, prolaznosti i tragovima koje čovjek ostavlja iza sebe, ispričanu kroz emocije, humor i pjesmu, objavio je *Glas Hrvatske*.

Predstavi su nazočili savjetnik s posebnim položajem za hrvatsku nacionalnu manjinu u inozemstvu pri Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Milan Bošnjak**, zastupnica u Hrvatskom saboru i predsjednica HNV-a **Jasna Vojnić**, te zamjenica ravnatelja HMI-ja **Ivana Rora**.

Okrugli stol: Umrežavanje hrvatskih medija

U srijedu je u Hrvatskoj matici iseljenika održan okrugli stol »Mediji Hrvata izvan Republike Hrvatske«. Ovaj susret predstavnika medija iz iseljeničtva, medija iz hrvatske nacionalne manjine i medija iz Bosne i Hercegovine predstavlja prvi korak HMI-ja u umrežavanju hrvatskih medija izvan domovine – međusobno, ali i s medijima u Hrvatskoj.

Hrvati izvan domovine svoj prostor imaju na Hrvatskoj radioteleviziji koja priprema poseban program za Hrvate i o Hrvatima izvan RH.

»Imamo televiziju, radio, mreže, proizvodimo razne emisije koje su vidljive na svim našim platformama i sada želimo napraviti iskorak prema digitalnim mrežama, što već činimo«, kazao je urednik Samostalnog odjela za Hrvate izvan Republike Hrvatske **Vladimir Brnardić**.

Kako je dodao, program se emitira na četiri jezika.

»Hrvatski je uvijek dominantan, imamo politiku da Hrvati uvijek moraju čuti svoj jezik. Naš program je nastao

uz potporu i suradnju Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske koji nas već dugi niz godina podupire i financijski. Ono što bi mi htjeli jeste da budemo jedan most i da povežemo Hrvate iz cijelog svijeta, tako da Hrvati u Australiji mogu gledati što rade Hrvati u Njemačkoj i u Americi, da mogu razmjenjivati iskustva i da se mogu umrežavati«, kazao je Brnardić.

I javni servis Hina je prije dvije godine pokrenuo rubriku za Hrvate izvan RH.

»Pokrenuli smo još jedan kanal kroz koji Hina želi doprijeti do Hrvatske, a onda i Hrvata izvan Hrvatske. Danas snimamo prvi Hinin podcast, gošća nam je ministrica kulture, dakle TV podcast će biti još jedan kanal za suradnju i otvorena vrata za pitanja i teme Hrvata izvan RH«, kazao je glavni urednik Hine **Serdo Obratov**.

Pomak je, kako je kazao, što su najrelevantniji i najčitelniji hrvatski portali počeli, zahvaljujući Hini, objavljivati te sadržaje o Hrvatima izvan RH.

»Naša namjera je da ta rubrika preraste u nešto više, u portal, koji će voditi mini redakcija. Sada nemamo redakciju, uz sve obveze koje imamo kao javni servis ovo je nešto što pokušavamo razvijati za cjelokupnu javnost. Sadržaja imamo. Problemi mogu biti organizacijski, financijski, sadržajno ne. Toliko je bogat društveni i politički život Hrvata izvan RH, najmanji je problem popuniti tu rubriku«, kazao je Obratov.

Tijekom okruglog stola mogla su se čuti različita iskustva, načini organiziranja i financiranja medija na hrvatskom jeziku iz Australije, Amerike i Europe.

Od tjednika do TV studija

Ravnateljica NIU *Hrvatska riječ* **Karolina Bašić** kazala je da je glavni proizvod ustanove tjednik *Hrvatska riječ* ali da je, zahvaljujući potpori iz Hrvatske, izgrađen TV studio i omogućena vlastita produkcija.

»Hvala vam za najavu da smo deset koraka odskočili. Ne bismo to mogli da nije Republike Hrvatske. Zaista

to moram konstantno ponavljati, Hrvatski dom – Matica jeste bio prvi kapitalni projekt Vlade Republike Hrvatske koji je 2023. godine napravljen i od tada su tri institucije tamo smještene na jednom mjestu, a nakon toga Vlada je nastavila svesrdno nas podupirati na čelu s premijerom Plenkovićem. Neizostavna je tu potpora i Ministarstva regionalnog razvoja koje nam je upravo omogućilo otvaranje TV studija, ali i Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan RH, koje nam omogućuje produkciju. Dakle, bez potpore mi ne bismo, nažalost, mogli jer, iako smo osnovani od strane AP Vojvodine, oni nemaju sluha za digitalne platforme i online i video produkciju. TV studio jeste, to što mu ime kaže – samo studio, dakle nije televizija i ne težimo ka tome da budemo televizija jer je to preskupo i zahtjevno. U okviru naše redakcije produciramo video sadržaje – *Hrvatska rič iz Vojvodine*, koja ove godine puni deset godina u suradnji s Plavom vinkovačkom televizijom. Oni su nam otvorili vrata kada nismo imali gdje snimati, sada evo imamo uvjete kod nas. Imamo i emisiju *Matica podcast* i od prije dva tjedna novu emisiju *Hrvatska riječ plus*, gdje zaista moram pohvaliti redakciju *Hrvatske riječi*. Imamo i uključene dodatne suradnike koji rade tematske priloge i gledamo da to bude na dvotjednoj razini, da tu prikazujemo sve ono što se možda ne stigne prikazati na RTV-u. Nikako nismo konkurencija, nego surađujemo i potičemo suradnju, imamo još ideja«, kazala je Bašić.

Cilj ovog okruglog stola je otvaranje trajnog prostora dijaloga i suradnje te poticanje stvaranja snažnije mreže hrvatskih medija u svijetu, uz institucionalnu potporu Hrvatske matice iseljenika.

Šetnica kulture

U sklopu Tjedna organizirana je i *Šetnica kulture Hrvata izvan Republike Hrvatske*, gdje je predstavljena njihova baština kroz glazbeni, edukativni i zabavni program. *Šetnicu*, smještenu na Europskom trgu u Zagrebu, otvo-

rio je državni tajnik Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske Zvonko Milas.

Ovom prigodom on je poručio kako je ovo manifestacija koja na jednom mjestu predstavlja bogatstvo svega onoga što se stoljećima čuvalo, razvijalo i njegovalo izvan granica naše domovine.

»Današnja *Šetnica kulture* nije samo predstavljanje Hrvata i hrvatskih zajednica, puno više je od toga, ona je poruka o zajedništvu hrvatskog naroda gdje god živjeli. Desetljećima su Hrvati izvan Hrvatske doprinosili svemu onome što je važno za našu domovinu. U stvaranju slobode i samostalnosti, u čuvanju identiteta i vjere, i na tome smo im trajno zahvalni. Zato je naša Vlada u potpori svima, i Hrvatima u Srbiji, Crnoj Gori, i u Austriji, Mađarskoj, Sloveniji i naravno u Bosni i Hercegovini«, rekao je Milas.

Među prvima, svoj nastup imale su i udruge iz Vojvodine. Nastupila je mješovita pjevačka skupina HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, kao i KUDH *Bodrog – Kraljice Bodroga* iz Monoštora, te tamburaši Hrvatske čitaonice *Fischer* iz Surčina. Tijekom dana nastupili su i Hrvati iz Crne Gore, Austrije, Slovenije i Bosne i Hercegovine, a postavljeni su i brojni štandovi na kojima izlažu i Hrvati iz Vojvodine, poput Hrvatskog nacionalnog vijeća, Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, UBH *Dužijanica*, Hrvatske čitaonice *Fischer* i NIU *Hrvatska riječ*.

Dojmovi sudionika

»Drago nam je da možemo sudjelovati i biti ovdje. Prvi je susret i bilo nam je zadovoljstvo predstaviti naš Srijem. Došli smo s tamburaškim sastavom, oni predstavljaju ono što smo mi započeli, a uz mlade svirače tu su i stariji koji su izložili i predstavili naše suvenire: maketu betlemaša, maketu momka i djevojke u srijemskoj nošnji i našu tamburu – koju smo osmislili prije dvije godine kao suvenir *Fischera*, pošto imamo tamburašku sekciju i kreativnu, a na samoj tamburi se nalazi vez«, kazala je predsjednica udruge *Fischer* iz Surčina **Katica Naglič**.

Među brojnim štandovima na kojima su predstavljene hrvatske zajednice iz svih dijelova svijeta tu su bili i Hrvati iz Austrije.

»Počasćeni smo da možemo biti ovdje, što možemo biti dio ove velike manifestacije koja se prvi put održava, što možemo prezentirati našu hrvatsku zajednicu u Austriji. Hrvatska katolička misija u Salzburgu osnovana je 1948. godine. Kako smo jako blizu domovini, jako smo i povezani s njom. Čuvamo našu tradiciju, našu kulturu, te imamo u našem Centru pet hrvatskih udruga koje predstavljamo i ovdje danas. U cijeloj pokrajini Salzburg ima nas oko 15 tisuća, no nekih sedam tisuća ima i hrvatske papire«, kaže predsjednik Hrvatskog centra Salzburg **Jure Mustač**.

Zanimljivo je bilo susresti i Hrvate iz Južne Amerike i to one koji nose hrvatsko ime i govore hrvatski.

»U Argentini je treća najveća brojka Hrvata izvan Hrvatske. Ima nas oko 400 tisuća Hrvata, odnosno onih koji imaju hrvatsko podrijetlo. U pokrajini iz koje dolazim, Santa Fe, većina stanovništva su Hrvati, oni su se tamo doselili početkom 19. stoljeća, te imamo pojedine gradove u kojima svi stanovnici imaju hrvatsko prezime. Mi smo jako sretni da smo tu i da smo vidljivi. Da naš narod zna da mi postojimo i da se trudimo očuvati identitet, kulturu, jezik, koji nam, istina, slabije ide, ali se trudimo i čast nam je da možemo biti tu. Imamo i škole u kojima djeca uče govoriti hrvatski. U Cordobi će biti sljedeći susret dijaspore iz Južne Amerike i tamo postoji mala škola za hrvatski jezik, a u Buenos Airesu i Rosariju imamo na fakultetima i lektora hrvatskog jezika, te svi koji žele mogu ga učiti«, priča **Ivana Bečarević** iz Argentine.

Prema najavama, uz već spomenute udruge Hrvata iz Srbije, jučer je na *Šetnici kulture* nastupilo i HKD *Šid* iz Šida, a cjelovečernji koncert u večernjim satima imali su HKC *Bunjevačko kolo* i KUDH *Bodrog – Kraljice Bodroga*.

Jučer je, prema najavama, održan i okrugli stol pod nazivom »Hrvati u susjednim državama: izazovi i perspektive« na kojem je govorila predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća i saborska zastupnica Jasna Vojnić dok se danas održava prva sjednica novog saziva Savjeta Vlade za Hrvate izvan Republike Hrvatske u kojem će ovdašnje Hrvate predstavljati **Petar Dujić, Renata Kuruc i Marin Piuković**.

Tjedan Hrvata izvan Republike Hrvatske završava u nedjelju, 31. svibnja, kada će u Hrvatskoj matici iseljenika biti predstavljena posebna poštanska marka.

H. R.

Potpora iz Vukovarsko-srijemske županije

Osiguran trogodišnji prijevoz učenika

Potpora koju općine i gradovi Vukovarsko-srijemske županije pružaju Hrvatskom nacionalnom vijeću za prijevoz učenika hrvatske nastave do škole, od ove će godine biti sustavnija i izdašnija. Ugovor je potpisan na razdoblje od tri godine, a vrijednost potpore dvostruko je veća nego ranije.

Ugovor su u Hrvatskom domu – Matici u ponedjeljak, 25. svibnja, potpisali predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić** i župan Vukovarsko-srijemske županije **Ivan Bosančić**, uz nazočnost više gradonačelnika i načelnika općina iz te županije.

Velika olakšica

»To samo govori o tome da je njihovo možda malo za nas jako puno. Za nas je važno i kada se organiziraju jer nam to znači da su odredili politiku potpore Hrvatima u Republici Srbiji. Dakle, nije riječ o ad hoc pomoći na našu zamolbu, nego su sustavno odlučili pomagati. To je velika olakšica i djeci i roditeljima te veliki poticaj za obrazovanje na hrvatskom jeziku, a budući da je iznos velik, u tome su HNV-u pomagali općine i gradovi«, rekla je Vojnić.

Podsjetila je kako prijevoz učenika na godišnjoj razini stoji oko 35.000 eura, što čini petinu proračuna HNV-a:

»To nije mala svota i bez pomoći općina mi to ne bismo mogli osigurati, zbog čega je ovaj sporazum još važniji. Prijevoz obuhvaća četiri linije – četiri autobusa prevoze učenike s Klise, Kertvaroša, Tavankuta i drugih mjesta, gdje usput kupe djecu. Prijevoz se organizira svakodnevno i traje već nekoliko godina. Kada su cijene povećane, razmišljali smo o ukidanju, ali srećom dobili smo potporu sa strane i sve funkcionira do danas«.

Sustavna potpora

U projekt su uključeni Vukovarsko-srijemska županija, pet gradova – Vukovar, Vinkovci, Županja, Ilok i Otok – te 21 općina: Andrijaševci, Babina Greda, Bogdanov-

ci, Bošnjaci, Gradište, Gunja, Jarmina, Lovas, Nijemci, Nuštar, Privlaka, Stari Jankovci, Stari Mikanovci, Štitar, Tompojevci, Tordinci, Tovarnik, Vođinci, Vrbanja, Cerna i Drenovci.

Župan Ivan Bosančić naglasio je kako je cilj suradnje dugoročno i sustavno pomagati hrvatsku zajednicu u Srbiji, osobito kroz obrazovanje i kulturu.

»Ova ideja, koja je proizašla iz dosadašnje suradnje i želje da se proširi i implementira na drugačiji način, nastala je upravo kroz suradnju koju smo imali s Jasnom i cijelim timom koji odlično radi svoj posao. Drugo, želimo da to bude sustavno, isto kao što to čini Vlada Republike Hrvatske i sam premijer, da sustavno pomažemo Hrvate u Srbiji, ali i da pomognemo ovoj predivnoj djeci, pružimo im priliku da se obrazuju i razvijaju kako bi u budućnosti postali obrazovani ljudi i stajali na mjestima na kojima danas stojimo Jasna i ja«, rekao je Bosančić.

Dodao je kako želi da se djeca povezuju, razmjenjuju iskustva i njeguju vrijednosti i tradicijsku kulturu hrvatskoga naroda s obje strane granice.

Prigodni program za dužnosnike iz Vukovarsko-srijemske županije izveli su učenici osnovnih škola *Ivan Milutinović* i *Matko Vuković* iz Subotice koji se školuju na hrvatskom jeziku.

Osim HNV-a, gosti iz Hrvatske su ovom prigodom posjetili NIU *Hrvatska riječ* i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata.

M. V. R.

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova EU

Dodijeljena sredstva za prekograničnu suradnju

Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije objavilo je rezultate Javnog poziva za Program prekogranične suradnje između Republike Hrvatske i Republike Srbije. Ukupna sredstva izdvojena za ovaj program iznose blizu 871.000 eura.

Za područje ulaganja – Prekogranično umrežavanje i jačanje kapaciteta odobreno je 23 projekata pojedinačne vrijednosti od približno 9.000 do 35.000 eura, dok je u području investicijskih projekata odobreno dva projekta, vrijednosti od približno 45.000 do oko 100.000 eura.

U projektu sudjeluju udruge, župe i hrvatske institucije u Republici Srbiji.

Podsjećanja radi, ovo je peti program prekogranične suradnje Republike Hrvatske i Republike Srbije.

Rezultati Javnog poziva dostupni su na internetskoj stranici Ministarstva: www.razvoj.gov.hr.

REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO REGIONALNOGA RAZVOJA
I FONDOVA EUROPSKE UNIJE

Dr. sc. Ana Mirković, psihologinja

Studenti su uspjeli da im ljudi vjeruju

Ono što znamo iz psihologije grupe je kada promjena krene ona se širi kao domino efekt. Tako da mislim kada ovih 20 posto mladih pokrene promjenu mi trebamo biti ti koji ih prate, ne odmažu, ne sapliću, već motiviraju i mislim da imamo šanse u skorijem periodu biti normalno društvo

Intervju vodila: Zlata Vasiljević

Foto: Nebojša Babić

Studenti su ponovo u Beogradu uspjeli okupiti veliki broj ljudi na još jednom od svojih protestnih skupova. S govornice su se čule poruke o tome kako Srbiji treba neovisno sudstvo, tužiteljstvo, borba protiv korupcije, a studenti su prvi puta dali i neke naznake svog budućeg programa.

Što ljude i dalje izvodi na ulicu, jesu li naznake programa koje su se čule u prošlu subotu dobar početak za buduću studentsku listu, koliko se pomjerio tas na vagi, teme su o kojima za *Hrvatsku riječ* govori psihologinja dr. sc. Ana Mirković.

► Prošle subote bio je veliki protest »Ti i ja na Slaviji«, jedan u nizu protesta koji su u proteklih godinu i pol dana organizirali studenti. Jesu li poslije možda jednog pada, zamora proteklih mjeseci, građanskog aktivizma studenti ponovo uspjeli pokrenuti ljude? Što to ljude i dalje izvodi na ulicu?

Bila sam na sva četiri okupljanja na Slaviji i emotivno ovo je meni bilo najljepše. Ne bih se složila da je bio pad. Jesmo umorni, često nas preplavi letargija, što je posljedica propagande i svakodnevnih pokušaja da se manipulira ljudima, da se ljudi zastraše, marginaliziraju, dezintegriraju. Ali ovo okupljanje na Slaviji pokazalo je da energija nije pala, već naprotiv raste, samo se način borbe promijenio. Razgovarala sam sa studentima koji su bili direktni sudionici u lokalnim izborima i oni su govorili: »Više ne možemo mrcvariti ljude izvlačeći ih svako malo na ulicu. Moramo pripremiti sve i kada sljedeći put izađemo na ulicu da to bude proslava slobode«. Borba se malo reorganizirala. Studenti su se

bavili pisanjem programa čije smo dijelove mogli čuti u subotu na Slaviji, a zborovi su preuzeli tribine, razgovore s građanima. U toj sinergiji samo je porasla odlučnost da želimo slobodu i pravdu. Slavija je to i pokazala. Svi su došli opušteni, nasmijani, tolerantni i solidarni, iz različitih krajeva i mislim da je to jedna velika pobjeda.

► **Spomenuli ste represiju, strah. Ima li straha kod ljudi?**

Nema više straha. A svaki diktatorski režim u temelju svoje vlasti postavlja strah kao ključnu premisu. Ljudi su dugo bili zastrašivani. Sada više straha nema i to je onaj tas na vagi koji govori da smo mi spremni izboriti se s ovom diktaturom koja nas dugo steže i tlači. Gledala sam ljude na Slaviji i nitko nema problem da ga snimaju, fotografiraju. Ljudi su to s kičmom, integritetom, odlučni... što nikako ne ide sa strahom. S druge strane, ova druga strana pokušava da pojača strah kod ljudi, pa imamo mafijaška razračunavanja, zatvorenike, narko dilere, ali

britkost. Mogli smo vidjeti da su se odlučili za obrazovane ljude, za ljude koji imaju jasno definiran identitet i integritet, da su se odlučili za struku, prije partijske pripadnosti, za čistotu, a ne za kompromitirane ljude. Mislim da se to ljudima jako dopada. Ne bih komentirala napade. Mladi ljudi su nama demonstrirali različite životne vještine koje mi stariji nekako nismo mogli uspostaviti u prethodnih 14 godina. Mladi su donijeli ogromnu dozu mudrosti. Svi su na fakultetima, ili su ih tek završili, pa imaju i ozbiljno akademsko znanje, hrabri su, empatični, tolerantni, ono što ne možemo kazati za starije generacije, jer smo sve te osobine mi negdje, kao posljedicu tlačenja, malo izgubili i zaboravili. Sklonija sam više vjerovati u mladost, nego u zrelost koja nam je donijela jednu letargiju, apatiju, bezvoljnost.

► **Nisu li studenti previše naivno, utopistički krenuli u svoju borbu? Podsjeća li Vas to na zanos iz 2000-ih i da se ipak ništa suštinski nije promijenilo?**

Te 2000. bilo je lijepih pomaka, ali onda se dogodilo ubojstvo premijera **Zorana Đinđića**, koji je bio mašina tih promjena. To je napravilo tu distrakciju u modernizaciji Srbije. Mladi ljudi koji vode promjene rođeni su u periodu kada je Srbija imala ponovo nadu i perspektivu, što je dosta obojilo njihovo rano djetinjstvo. S druge strane, mladi, generacija »z«, rođena između 2000. i 2010. čini oko 20 posto stanovništva, a dolazi generacija »alfa«, to je 30 posto ljudi koji žive promjenu, odlučni da ostanu u ovoj zemlji, ali da je promijene. I treća stvar koja me najviše relaksira jest što je na poziv studenata, koji ništa nisu obećavali i čija je glavna komunikacijska alatka naljepnica, došlo 200.000 ljudi. I to vam govori koliko su ljudi spremni na promjenu. I ono što smo naučili iz 2000-ih je da nećemo oportuniste, nećemo ljude koji prečicom hoće doći do nekog imetka. Oko DOS-a je bila skupljena široka grupa ljudi, jer je to bio jedini način da se dođe na vlast, ali tu je bilo i vrlo moralno upitnih ljudi. Vidim da su studenti i obazrivi, ana-

liziraju, filtriraju. Ono što znamo iz psihologije grupe je kada promjena krene, ona se širi kao domino efekt. Tako da mislim kada ovih 20 posto mladih pokrene promjenu, mi trebamo biti ti koji ih prate, ne odmažu, ne sapliću, već motiviraju i mislim da imamo šanse u skorijem periodu biti normalno društvo.

► **Mladi, budući akademski građani uspjeli su ono što oporbi nikako ne polazi za rukom. Kako mladi, politički neiskusni mogu ono što ne mogu oporbene stranke i pokreti?**

Mladi ne vole jasnu strukturu, ni to da imaju jednog eksponiranog čovjeka koji donosi odluke o svemu. Mislim da je tu ta razlika. Oni vole horizontalnu komunikaciju i to mnogo puta osporavano plenumsko donošenje odluka

Foto: Uroš Arsić

nikoga više za to nije briga. Ne možete pobijediti čitav narod. Ovo je jedan od rijetkih trenutaka u povijesti od pol stoljeća koji ja pamtim, da su ovako dominantno ljudi ne samo oslobođeni od straha, već odlučni da se bore do kraja. I ono što je važno jeste to što dolaze nove generacije maturanata koje toliko eksplicitno izražavaju svoj politički stav i odlučnost, i demografija se promijenila i broj onih koji žele živjeti u slobodnom svijetu sve je veći i veći.

► **Studentima se često, pa i iz redova oporbe, zamjeralo to što nisu izašli sa svojim političkim programom. Na Slaviji se mogao čuti dio tog programa. Je li to dobar početak?**

Studente pratim od početka njihove borbe i vidim kako i oni rastu, kako se program usložnjava, filtrira, kako dobiva

je baš ta izvorna demokracija. Oni žele da svi sudjeluju, da svi pitaju, svi participiraju. Mi znamo da ni jedna partija ne funkcionira na tom principu. U tom smislu, mladi su potpuno drugačija struktura. Pa onda možemo čuti: »kako oni misle dobiti izbore kada nema ni jedne ličnosti koja je istaknuta«. Ali za ovih godinu dana vidjeli smo na stotine premudrih, preodlučnih, prehrabrih mladih ljudi, ali ne možemo se sjetiti njihovih imena, jer oni na tome inzistiraju i do toga drže. A opet s druge strane poslije godinu i pol dana na studentski poziv okupilo se 200.000 ljudi. Da, ta čistota, ta jednakost, izvorna demokracija, odustajanje od ne znam kakvih spasioca, lidera, to je ono što diferencira mlade ljude. I s druge strane, ta njihova iskrena namjera. Uspjeli su da im ljudi vjeruju. Znači, povjerenje ne možete dobiti na silu. Dobijete ga tako što ste dosljedni, što uvijek radite to što govorite, što ste transparentni, što ljudi mogu vidjeti da ste iskreni u svojoj borbi, bez ikakvih skrivenih namjera i interesa. To je ono što je njih diferenciralo od svih.

► **Neke političke stranke podržat će studentsku listu, neke su već rekle da neće. Je li sada vrijeme za zbijanje redova i je li to uopće moguće?**

Ja bih voljela da imamo referendumska atmosfera, ali ne znam ništa o tome kako stranke donose odluke. Ono što slušamo u javnom prostoru je da bi stranke prestale postojati kada ne bi ušle u parlament jer nema financiranja. Kao građanka koja nema niti jednog sata stranačkog ili političkog angažmana voljela bih da ovo bude referendumska atmosfera.

► **Živimo u duboko podijeljenom društvu, bez dijaloga, u društvu u kome se traži svrstavanje, društvu u kome su mediji na jednoj ili drugoj strani, društvu u kome kritičko razmišljanje nije poželjan obrazac ponašanja. Koliko je to problem?**

Jako je veliki problem. Mi razvojni s 12 ili 13 godina možemo imati kritičko razmišljanje, to je u našoj prirodi. U ovom društvu mi smo dugo osobe koje ne smiju misliti, ne smiju kazati. To nije u ljudskoj prirodi. S druge strane, kada je društvo tako ozbiljno degradirano, mi imamo jednu petinu ili jednu trećinu onih koji su žrtva ove propagande, koja svakog dana radi na maksimumu. S druge strane, nama da bismo bili moderne zemlje slobodoumnih ljudi i tih 20 ili 30 posto treba participirati u društvu, biti konstruktivni članovi zajednice. Koncept kritičkog razmišljanja jako je važan segment medijske pismenosti, a medijska i digitalna pismenost su segment političke pismenosti, a to je sve dio demokracije.

► **Značajan dio Vašeg rada usmjeren je na edukaciju djece i roditelja s ciljem razvoja i održavanja otvorene komunikacije. Koliko upravo nedostaje ta otvorena komunikacija, počevši od političke scene, pa do obitelji?**

Mnogo nedostaje. Otvorena komunikacija je dvosmjerna komunikacija, da se čuju sve strane, ne samo čuju već i da se razumiju. To je otvorena komunikacija. U tradicionalnim medijima uopće nema otvorene komunikacije. Postoje crne liste ljudi koji nikad ne dolaze. Dolaze uvijek oni

koji su poželjni za uređivačku politiku, ali uvijek je ideja da se fejkuje pluralizam i otvorena demokracija i da na kraju dana vlast plasira svoje poruke. U obitelji također nema otvorene komunikacije. Otvorena komunikacija znači da roditelji samo ne dijele savjete svojoj djeci već razgovaraju s njima, postavljaju pitanja, slušaju, probaju razumjeti zašto se djeca tako osjećaju, što su im prioriteti, želje, frustracije, strahovi. Svi problemi preveniraju se razgovorom. Razgovor znači da što više pitamo, što manje savjetujemo i da u toj interakciji dođemo do dogovora. Mene ohrabruje što mlade generacije nisu pasivni primatelji poruka već hoće sudjelovati u konverzaciji, što je, mislim, posljedica digitalne komunikacije i korištenja društvenih mreža gdje

Foto: Uroš Arsić

koncept nije više da vi samo gledate neke sadržaje, kao što smo i mi nekada na televiziji, nego stalna potreba da vi participirate i oni stalno nešto komentiraju, šeruju. Mislim da oni roditelji i samo društvo uče otvorenoj komunikaciji. Spomenula sam te plenuma, bila sam na nekoliko i bila sam fascinirana načinom na koji oni komuniciraju. Nitko nikoga ne prekida, poštuje se tuđe mišljenje čak i ako se s njim apsolutno ne slažete, svatko čeka svoj red. Ako pričamo o otvorenom dijalogu, došli smo do toga da umjesto da mi učimo djecu, mladi ljudi uče nas. Što je jako dobro.

► **Digitalno nasilje postalo je sve raširenije. Što je tome pridonijelo, kako ga prepoznati i kako reagirati?**

Digitalnog nasilja ima mnogo. Najčešće su poruke omalovažavanja i diskreditacije, mada sve češće u eri umjetne inteligencije imamo lažne videe, lažne fotografije. Prvo je potrebna sistemska edukacija o digitalnoj pismenosti koju mi nemamo. Onda veće uključivanje roditelja. Ljudi kada nešto napišu na društvenim mrežama ili portalima misle kako je to anonimno. Naravno da nije. S druge strane, ne vide sugovornika, pa imaju iluziju nadmoći. Treće: vrlo često ne znaju razdvojiti digitalno nasilje od šale. Ono što je najvažnije: mi ne znamo razlikovati govor mržnje od slobode govora. Sloboda govora naša

je vještina da kažemo što mislimo, ali ona ne podrazumijeva da nekoga vrijeđamo, koristimo ružne riječi. U okviru projekta »Bolji online« rad s mladima je da probaju razumjeti što je digitalno nasilje, kako nastaje i kako na njega reagiramo. Edukacija je predivna, inspirativna, ali je nema mnogo. Za tri godine kroz ovaj projekt obišli smo 110 škola u Srbiji, ali to nije dovoljno. U školi gdje predajem dolaze roditelji za koje vidim da već prate događanja u digitalnom svijetu, a oni koji ne prate, koji nisu svjesni vlastitog neznanja, oni i ne dođu. Dakle, moramo se mi promijeniti. Idealno je kada društveni kontekst pruži mo-

Ana Mirković doktorirala je na Sveučilištu za mir Ujedinjenih naroda. Profesorica je na katedri za psihologiju Fakulteta organizacijskih studija *Eduka*. Suosnivačica je Instituta za digitalne komunikacije, na kom studentima predaje strategiju i planiranje i komunikaciju. Bila je dio tima koji je kreirao *Priručnik za medijsku, informacionu i digitalnu pismenost za decu i roditelje*, a godinama je savjetnica za digitalno nasilje na projektima UNICEF Srbije.

gućnost da stvarno nešto možemo mijenjati i van našeg staklenog zvona, kao što su sada ovi protesti širom Srbije. Probudila se težnja, svijest da moramo mijenjati društvo jer već godinama šutimo i trpimo. Pružili smo našoj djeci kao model da ništa ne mogu promijeniti i da samo trebaju šutjeti, pa se onda silno iznenadimo što su djeca takva kakva jesu. A naša je odgovornost, i bila je i jeste, kakvo im društvo ostavljamo.

► **Digitalnom nasilju, nažalost, izložena su i djeca. Kakve to posljedice ostavlja na njih, njihov dalji razvoj?**

Posljedice su osjećaj povrijeđenosti, gubitak samopoštovanja, samopouzdanja, melankolija, tuga, vrlo često depresija. Rijetko o tome razgovaraju s odraslim osobama, osjećaju se usamljeno i to sve zajedno u perspektivi može napraviti velike psihološke probleme za dijete. Kada bi se uključili roditelji, neki psiholog, kada bi se o tome više pričalo, kada bismo više razumjeli kako taj proces nastaje i za osobu koja trpi nasilje, bilo bi lakše, ali u ovom trenutku ta djeca najčešće budu sama. Ono što nedostaje je sustavni pristup ovom problemu.

► **Prva adresa djeci bi trebali biti roditelji. Je li to zaista tako? Imaju li djeca povjerenje u roditelje, a roditelji opet senzibilitet da prepoznaju tu crvenu lampicu?**

Radila sam istraživanje za svoj doktorski rad i rezultat je bio da se svako treće dijete obrati roditeljima. Kada ih pitam zašto se ne obrate roditeljima, navode, od Vranja do Subotice, identična tri razloga. Prvi je – roditelje ne zanima što ja radim na Tik-Toku, Snapchatu. Drugo je da roditelji ništa ne znaju o tim platformama, što je pa skoro apsolutno istina. Treći razlog je strah od zabrana ili kazne.

► **Protok informacija na internetu je slobodan. Da parafraziram ono »papir trpi sve« u »internet trpi sve«, kako, ne mislim na cenzuru, usmjeriti informacije na internetu?**

Važno je birati kredibilne izvore informiranja. To je digitalna higijena. Da blokirate sadržaje koji vas uznemiravaju, ljude koji vas prate, omalovažavaju i vrijeđaju, da koristite nove platforme radi provjere informacija i da na taj način sebe zaštitite u digitalnom prostoru. Otpratite sve koji vas čine nervoznim i nesretnim, koji vas frustriraju, koji napadaju neprimjerenim nerelevantnim sadržajem, a zapratite one koji vraćaju nadu, vrijednosno vas podržavaju.

Dan državnosti Republike Hrvatske obilježen u Subotici i Beogradu

Poruke ponosa i zajedništva

Dan državnosti Republike Hrvatske obilježava se 30. svibnja, u spomen na konstituiranje prvog demokratski izabranog, višestranačkog Sabora 1990. godine, čime je započeo proces stvaranja suvremene hrvatske države i demokracije. Tradicionalno, Dan državnosti Hrvatske obilježava se i u Srbiji, u organizaciji diplomatsko-konzularnih predstavništava Republike Hrvatske.

Svečano obilježavanje Dana državnosti, u organizaciji Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, održano je u subotu, 23. svibnja, u Hrvatskom domu –

Matici. Svečanost je započela intoniranjem himne Republike Srbije, nakon čega je vokalna solistica **Marija Kovač** izvela himnu Republike Hrvatske, *Lijepa naša*.

Samostalna država – povijesno postignuće

U svojem obraćanju generalni konzul Republike Hrvatske u Subotici **Velimir Pleša** čestitao je okupljenima Dan državnosti, naglasivši kako je riječ o proslavi osnutka neovisne hrvatske države te da nijedno drugo povijesno postignuće nije toliko važno kao stvaranje vlastite države prije 36 godina, u vremenu velikih i ubrzanih povijesnih promjena.

»Uspjeli smo jer smo razumjeli sve te promjene. Uspjeli smo jer smo se demokratski dogovorili među sobom. Samostalna i neovisna Hrvatska, dragocjeni plod izdržljivosti mnogih generacija Hrvata, plod hrabrosti, srca i razuma generacija, napokon je stigao. Imali smo čast i privilegij biti dio ovog svetog vremena hrvatskog naroda. Bili smo gospodari vlastite sudbine, stvorili smo budućnost po svojoj slici. Večeras slavimo ovu našu sposobnost. Vjerujemo da je naš zajednički dom izgrađen na čvrstim temeljima, spreman suočiti se s promjenama i okrenuti ih u korist naših zajedničkih težnji«, kazao je Pleša.

Govoreći o izazovima današnjice, istaknuo je kako ni razdoblje koje dolazi neće biti jednostavno, kao što nije

bilo ni vrijeme stvaranja hrvatske države. Naglasio je i važnost europske budućnosti Hrvatske te zajedništva hrvatskog naroda, kako u domovini tako i izvan nje.

»Izgradili smo se kao zajednica koja može biti samouvjerena, ambiciozna i ponosna. Povodom rođendana Hrvatske, praznika za sve vas ovdje, one koji u srcu nose našu domovinu, želim vam da cijenite, volite i poštujuete hrvatski jezik, postignuća sunarodnjaka kod kuće i u inozemstvu, te svoje korijene. Ponosno pjevajte *Lijepu našu* i ističite hrvatski barjak«, poručio je Pleša.

Potpora Hrvatima u Srbiji

Posebno se osvrnuo i na Hrvatski dom – Maticu, istaknuvši kako upravo taj prostor svjedoči o snažnoj potpori Republike Hrvatske hrvatskoj zajednici u Srbiji.

»Izgradnja Hrvatskog doma – Matice projekt je koji je promijenio percepciju svega što Hrvatska radi za Hrvate u Srbiji. U ovom prostoru osjeća se kako Vlada Republike Hrvatske aktivno podupire projekte hrvatske manjine i manjinskog vodstva koje je, zahvaljujući toj potpori, re-

aliziralo niz značajnih projekata. To se vidi i osjeti. Povjerenje hrvatske Vlade sasvim sigurno daje dodatnu snagu za jačanje položaja i prava hrvatske zajednice u Srbiji«, zaključio je Pleša.

Okupljenima se obratila i predsjednica Hrvatskog nacionalnog vijeća **Jasna Vojnić**, zahvalivši na inicijativi da se Dan državnosti obilježava upravo u Matici.

»Republika Hrvatska ulaže velika sredstva u našu zajednicu. Danas ste pokazali da u ovoj godini izazova moramo pokazati i veliko zajedništvo. Hrvatska zajednica nije jedna fusnota u Republici Hrvatskoj, nego njezin važan i neizostavan dio«, naglasila je Vojnić.

Dan državnosti Hrvatske svečano je obilježen jučer (četvrtak, 28. svibnja) i u Beogradu, u organizaciji Veleposlanstva Republike Hrvatske u Republici Srbiji. U srijedu, 27. svibnja, spomenuti praznik obilježen je i u Zemunu, uz misu za Domovinu i prigodni program u crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije. Program su organizirali Društvo hrvatske mladeži Zemun, Zajednica Hrvata Zemun *Ilija Okrugić* i župa Uznesenja Blažene Djevice Marije.

A. G.

Hrvatsko nacionalno vijeće

S ministrom Fuchsom o unaprjeđenju obrazovanja

Predstavnici Hrvatskog nacionalnog vijeća razgovarali su u Ministarstvu znanosti, obrazovanja i mladih Republike Hrvatske s ministrom **Radovanom Fuchsom** o položaju i unaprjeđenju obrazovanja na hrvatskom jeziku u Republici Srbiji. Uz ministra, sastanku su nazočili i njegovi suradnici **Staša Skendžić**, **Estera**

Šimić i **Nandor Čapo**, dok su HNV predstavljali predsjednica **Jasna Vojnić**, predsjednica Odbora za obrazovanje **Nataša Francuz** i šef kabineta **Marin Pluković**.

Kako je HNV objavio, u fokusu razgovora bili su uvjeti školovanja učenika koji nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku, kao i nastavak potpore projektima obrazovanja

hrvatske nacionalne manjine u Srbiji. Posebno je naglašena potreba jačanja nastavnog kadra i dodatne podrške profesorima hrvatskog jezika.

Jedna od tema sastanka bio je i rad lektorata hrvatskog jezika na Filozofskom fakultetu u Novom Sadu, za koji je istaknuta važnost kontinuirane institucionalne potpore.

Predstavnici HNV-a zahvalili su Ministarstvu na dosadašnjoj suradnji i podršci, poručivši kako obrazovanje ima ključnu ulogu u očuvanju identiteta, jezika i kulture hrvatske zajednice u Srbiji.

Sastanak je zaključen obostranom spremnošću za nastavak suradnje i daljnje unaprjeđenje obrazovanja na hrvatskom jeziku.

H. R.

Republičko natjecanje iz hrvatskog jezika u Đurđinu

David Tikvicki i Relja Pirša najuspješniji

UOŠ *Vladimir Nazor* u Đurđinu 22. svibnja održano je republičko natjecanje iz hrvatskog jezika za učenike sedmih i osmih razreda osnovne škole. Na natjecanju je sudjelovalo ukupno sedam učenika – troje iz sedmog i četvero iz osmog razreda – koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku.

Svoje znanje učenici su pokazali kroz zadatke iz gramatike, pravopisa i jezične kulture.

»Naša škola, kao i ranijih godina, prihvatila se organiziranja natjecanja, kako okružnog tako i republičkog iz hrvatskog jezika i jezične kulture. Ove godine po uspjehu prednjače gradske škole – *Matko Vuković* i *Ivan Milutinović* čiji su se učenici plasirali na natjecanje. Okružno natjecanje sufinancira Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, dok republičko financira Ministarstvo prosvjete. Potporu sudionicima pružili su i Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata i NIU *Hrvatska riječ*, koji su darovali svoja izdanja za nagrade«, rekla je ravnateljica škole domaćina **Ljiljana Dulić**.

Prvo mjesto među učenicima sedmih razreda osvojio je **David Tikvicki** iz OŠ *Matko Vuković*, drugo mjesto pripalo je **Katarini Vukadinović**, a treće **Marijanu Ivankoviću Radakoviću** iz OŠ *Ivan Milutinović*.

Među učenicima osmih razreda prvo mjesto osvojio je **Relja Pirša**, drugo **Jakov Vukov** iz OŠ *Matko Vuković*, dok je treće mjesto pripalo **Mariji Kujundžić** iz OŠ *Ivan Milutinović*.

Uz učenike, velike zasluge za uspjeh imaju i njihove mentorice. **Katarina Paulić**, nastavnica hrvatskog jezika u OŠ *Matko Vuković*, istaknula je kako je zadovoljna trudom i rezultatima svojih učenika.

»Sva četverica učenika iz naše škole ostvarila su sjajne rezultate jer su se dodatno pripremali na nastavi, a uz to su se i zabavili i lijepo proveli vrijeme«, zaključila je Paulić.

Sanja Šteković, mentorica učenika iz OŠ *Ivan Milutinović*, također je naglasila kako su se učenici vrijedno pripremali za natjecanje te svojim trudom zaslužili ostvarene rezultate i nagrade.

Nagrade su učenicima uručili **Nataša Francuz**, predsjednica Odbora za obrazovanje Hrvatskog nacionalnog vijeća, koje je bilo i organizator ovog natjecanja, i **Josip Bako**, v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata.

»Ovo natjecanje nije samo provjera znanja, nego susret mladih ljudi koji svoj jezik uče s ponosom. Svake godine me iznova oduševi koliko u učenicima ima talenta i ljubavi prema onome što jesu. Kad vidimo djecu koja na hrvatskom jeziku razmišljaju, stvaraju i natječu se – znamo da naš trud ima smisla, a naša nastava i zajednica budućnost. Najveća pobjeda ovoga dana nisu bodovi, nego osjećaj zadovoljstva i ponosa koji učenici ponesu kroz život sa sobom«, rekla je Nataša Francuz.

A. G.

Apsolutna drskost

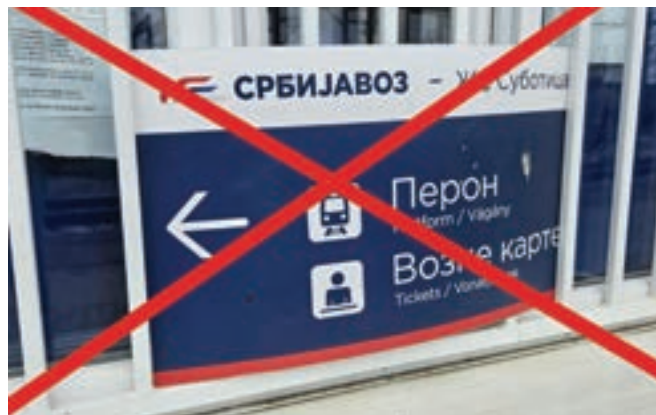
Tamo negdje, početkom ili sredinom sedamdesetih godina prošloga stoljeća apsolutni hit među vicevima bili su oni o apsolutnom. Nepoznati autori natjecali su se gotovo na dnevnoj razini u definicijama apsolutnoga, uglavnom kada je riječ o ljudskim osjećajima ili osobinama. Tako smo u tim kategorijama imali viceve o apsolutnoj gladi, optimizmu, hrabrosti, pehu... Jedan od takvih viceva bio je i onaj o apsolutnoj drskosti koji kaže da je to osoba koja se uneredi ispred tuđih vrata, a nakon toga pozvoni i vlasnika ljubazno zamoli za papir.

Upravo to opet je uradio *Srbijavoz* u subotu, 23. svibnja: prvo je u četiri sata i petnaest minuta izjutra uneredio vozni red odlukom o obustavi prometa na cijeloj mreži »do daljnjeg« da bi nakon toga putnike ljubazno zamolio za razumijevanje. Šlag na ovaj nemušti sadržaj *Infrastruktura železnica Srbije* stigao je u vidu naknadne obavijesti (tijekom dana) da su dobili dojave o eksplozivnim napravama u vlakovima i depoima.

Železnice Srbije, Infrastruktura železnica Srbije, Srbijavoz ili kako se već ovo poduzeće zove tako je nastavilo s prakticiranjem apsolutne drskosti kada god ju na to natjeraju društvene okolnosti i, budući da je riječ o firmi od općeg interesa, krajnje je vrijeme za remont ovog bolesnog organizma. Precizni analitičari dijagnosticirali su opće stanje: u subotu se *Srbijavoz* četvrti put uneredio tako što je svoje vlakove prinudio da do daljnjeg miruju u svojim početnim stanicama, a oni vispreni među njima (a to su svi građani Srbije) došli su do zaključka da se to *Srbijavozu* u posljednjih godinu dana redovno događa kada je riječ o masovnim studentskim i građanskim prosvjedima (15. ožujka prošle godine u Beogradu, na 28. lipnja u istom gradu, 1. studenoga 2025. u Novom Sadu i u subotu).

Uoči svakog većeg prosvjeda dokoni građani već zbijaju šale na račun *Srbijavoza* i pitanje je trenutka kada će netko ispaliti i neki vic na tu temu, ali ima i onih koji zbog ozbiljne bolesti ovog poduzeća traže i konkretnije mjere od utješnog humora. Republički zastupnik iz redova Lige socijaldemokrata Vojvodine **Aleksandar Olenik** najavio je da će ova stranka podnijeti kaznenu prijavu, a njegov kolega iz Demokratske stranke **Srdan Milivojević** kaže da su oni to već i učinili protiv generalnog direktora *Infrastruktura železnica Srbije* **Zorana Jevtića** »i drugih odgovornih osoba u tom poduzeću«. U izjavi za *Insajder* Milivojević navodi da su Jevtić i društvo zlouporabom službenog položaja, i to već nekoliko puta, ponovili kazneno djelo pod izgovorom anonimne dojave o eksplozivnim napravama i na taj način proizveli veliku materijalnu štetu gospodarstvu Srbije, a kod građana prouzrokovali »stanje panike« i onemogućili ih da toga dana koriste željeznički prijevoz.

Da apsurd bude veći, sve ovo događa se u godini kada Javno poduzeće *Srbijavoz* ostvaruje povijesne gubitke.

Kako je u utorak objavio dnevni list *Danas*, *Srbijavoz* je u 2025. ubilježio do sada najveći minus u poslovanju, a koji iznosi 1.800.000.000 (milijardu i osam stotina milijuna dinara)! Ovom iznosu zacijelo treba dodati i tričavi dnevni utržak koji je, zahvaljujući samovolji rukovodstva tvrtke, *Srbijavoz* zabilježio svojom odlukom da u subotu obustavi promet i drskošću da putnike zbog toga zamoli za razumijevanje. U tom smislu Aleksandar Olenik je, najavljujući kaznene prijave, na društvenoj mreži X napisao ono što misle milijuni građana Srbije: »Tražimo da direktori lično, iz svoje imovine, nadoknade štetu građanima, ali i Železnici Srbije«.

I stvarno, otkuda ovolika drskost Zorana Jevtića, gdje joj je izvoriste, da *Srbijavoz* tretira poput igračaka u svom domu; da lokomotive i vagone pokreće i zaustavlja kada za to ima volju? Možda misli da je to njegovo vlasništvo koje je naslijedio od šukundjeda ili u koje je uložio milijarde eura, pa ima pravo raditi što hoće? Potvrđan odgovor na ovo pitanje, ma koliko bio blizu istini, ipak je teško zamisliti. Pa ipak, otkuda onda dolazi ovolika doza drskosti da se individualnom odlukom nanese šteta desetcima ili stotinama tisuća ljudi? Najprecizniji odgovor bio bi zacijelo da iza nje ne stoji svijest o odgovornosti: da će se za neodgovornost kad-tad odgovarati.

U prilog tome, neka posluži i ovaj podatak: jesu li Zoran Jevtić ili rukovodstvo *Srbijavoza* ikada tražili od Ministarstva unutarnjih poslova da javno kaže dokle se stiglo u otkrivanju anonimnih osoba koje dojavljuju da su u depoima i vlakovima postavljene eksplozivne naprave; jesu li Zoran Jevtić ili rukovodstvo *Srbijavoza* ikada najavili pokretanje kaznene prijave protiv ministra **Ivice Dačića** i drugih odgovornih osoba zbog neobavljanja posla ili prikrivanja činjenica koje se mogu dovesti u izravnu vezu sa širenjem panike i potencijalnim terorizmom? Koliko je poznato – nije!

A to bi se već moglo nazvati apsolutnim apsurdom.

Z. R.

Relikvije sv. Male Terezije i sv. Roditelja u Somboru

»Svetost se ne sastoji u velikim djelima nego u velikoj ljubavi«

»To je 'mali put' svete Terezije, ne tražiti izvanredne stvari, nego obične stvari činiti s izvanrednom ljubavlju. Koliko je to potrebno današnjem čovjeku!«, kazao je biskup Svalina

Molitva, žrtva i odricanje

Kako je u homiliji rekao biskup Svalina, svijet danas vjeruje u snagu, moć, uspjeh, vidljivost, a Bog pred vjernike stavlja jednu mladu karmelićanku koja nikada nije propovijedala mnoštvima, nije osvajala svijet politikom ni silom, nije činila velika čuda pred ljudima.

»Zašto je Mala Terezija, koja je živjela skrivena iza zidina Karmela i umrla mlada sa samo 24 godine, postala jedna od najvećih svetica Crkve? To je stoga što je otkrila ono što mnogi veliki nisu razumjeli: da se svetost ne sastoji u velikim djelima nego u velikoj ljubavi. To je 'mali put' svete Terezije, ne tražiti izvanredne stvari, nego obične stvari činiti s izvanrednom ljubavlju. Koliko je to potrebno današnjem čovjeku! Mnogi ljudi misle: nisam

dovoljno svet, nisam dovoljno učen, nisam dovoljno jak, moj život je premalen da bi bio važan Bogu. A sveta Terezija upravo govori svakome od nas: 'Bog ne traži veličinu svijeta. Bog traži srce«, kazao je biskup Svalina.

Pojasnio je da se u tišini karmelskih samostana događa velika borba za ljudske duše.

U Karmelu u Somboru od četvrtka, 21. svibnja, do subote, 23. svibnja, bile su izložene relikvije sv. **Male Terezije** i svetih roditelja **Louisa Martina** i **Marie-Zélie Guérin**. Relikvije su u Subotičku biskupiju stigle iz Biskupijskog svetišta i župe sv. Male Terezije u banjolučkom naselju Presnače.

Dolazak relikvija ispred karmelićanske crkve sv. Stjepana Kralja u večernjim satima dočekao je veliki broj vjernika. Vjernici su sva tri dana u dugim redovima čekali da priđu, dotaknu i cjelivaju relikvije, uz osobne molitve. Drugoga dana boravka relikvija u Somboru, uz veliki broj vjernika iz svih mjesta Srijemske, Beogradske i Subotičke biskupije, euharistiju na hrvatskom jeziku predvodio je biskup Srijemske biskupije mons. **Fabijan Svalina**, dok je u subotu euharistiju na hrvatskom predvodio biskup Subotičke biskupije mons. **Franjo Fazekas**.

»Dok svijet viče, Karmel moli. Dok svijet trči, Karmel kleči. Dok svijet traži moć, Karmel traži Boga. I zato je sveta Terezija postala zaštitnica misija premda nikada nije otišla u misije. Jer ljubav i molitva dosežu dalje od koraka. Koliko je samo ljudi spašeno molitvama skrivenih karmelskih duša – to ćemo tek jednom u vječnosti razumjeti«, rekao je.

Mons. Svalina osvrnuo se na svetost obitelji sv. Male Terezije, čiji su i roditelji proglašeni svecima:

»Današnji svijet često ranjava obitelj. Brak se ismijava. Vjernost se smatra staromodnom. Roditeljstvo postaje teret. A pred nama stoji obitelj Martin kao dokaz da je obitelj mjesto svetosti. Nisu bili savršeni ljudi bez križeva. Poznavali su suze, bolesti, gubitke. Ali su svoju kuću pretvorili u 'mali domaći Nazaret'. Iz takve obitelji izrasla je svetica. To je snažna poruka i nama u Srijemu, Bačkoj, Slavoniji i svugdje odakle dolazimo: budućnost Crkve ne rađa se prvenstveno u velikim strategijama nego u svetim obiteljima. Dijete najprije uči vjeru na koljenima maj-

Supružnici sveti Louis (Ljudevit) Martin (1823. – 1894.) i sveta Marie-Zélie (Azelija) Guérin (1831. – 1877.) drugi su bračni par u povijesti Katoličke crkve koji su zajedno proglašeni blaženima. Oni su prvi roditelji jedne svete koje su proglašeni blaženicima.

S relikvijama je u Sombor došao **Božidar Veseljek** s kćerkom **Danijelom**, podrijetlom iz Krapine, koji sada živi u Njemačkoj.

»Pratimo relikvije od Remeta u Zagrebu, sada smo u Somboru, pratit ćemo relikviju dalje do povratka u Francusku. Drago nam je što su osim u Hrvatskoj relikvije bile i u Srbiji i Bosni i Hercegovini«, kazao je Veseljak.

ke. U očevu poštenju. U zajedničkoj molitvi. U oprost. U nedjeljnoj misi. U križu na zidu doma«.

Stoljetni događaj za karmel

Prior karmelske crkve u Somboru o. **Stjepan Vidak** kazao je da je dolazak relikvija povijesni događaj u više od 120 godina djelovanja karmela u Somboru.

»Put sv. Male Terezije prepoznat je kao put svih vjernika – činiti male stvari s velikom dozom ljubavi. Ona je u to vjerovala i to je živjela«, kazao je o. Stjepan.

»Ovaj događaj je svojevrsna prekretnica za katoličku zajednicu u Srbiji. Sv. Mala Terezija, može se reći, univerzalna je svetica jer je štuju i pravoslavni i drugi vjernici. Sv. Mala Terezija rekla je da, ako obične male stvari činimo s ljubavlju, na dobrom smo putu. Velike stvari događaju se kroz molitvu, žrtvu i odricanje. Ako kao vjernici to živimo i ostvarujemo, na dobrom smo putu ostvarenja tog životnog poziva, a to je biti svet«, kazao je mons. Svalina.

Sвета Terezija od Djeteta Isusa, poznata i kao Mala Terezija, jedna je od najomiljenijih svetica u Katoličkoj crkvi. Rođena je u Francuskoj, a iako je živjela kratko, samo 24 godine, ostavila je dubok trag svojom jednostavnom, ali snažnom duhovnošću.

Proglašena je svetom 1925. godine, a kasnije ju je papa **Ivan Pavao II.** 1997. godine proglasio crkvenom naučiteljicom. Danas je zaštitnica misija, jedna od najštovanijih svetica u svijetu i simbol jednostavne, iskrene vjere.

Relikvije su početkom svibnja u Hrvatsku stigle iz Francuske, a cijeli mjesec obilaze Hrvatsku te karmelska mjesta u BiH i Srbiji.

Z. V.

250. obljetnica župne crkve sv. Josipa u Čereviću

Pokraj Dunava koji podsjeća da život nikada ne stoji

Crkva se počela zidati naredbom Kraljevske komore, kojoj je pripadalo cijelo mjesto Čerević, 1776. godine. Dugačka 30 metara, široka 11,75 metara, s tornjem visine oko 35 metara, druga je po veličini u Petrovaradinskom dekanatu, iza crkve sv. Jurja u Petrovaradinu

U Čereviću, mjestu u čijoj okolici tragova kršćanstva ima iz XII. stoljeća, prije izgradnje sadašnje župne crkve postojala je drvena kapela posvećena, kao i sadašnja, sv. Josipu. Crkva se počela zidati naredbom Kraljevske komore, kojoj je pripadalo cijelo mjesto Čerević, 1776. godine. Sazidana je tijekom idućih pet mjeseci i blagoslovljena u svibnju 1777. Župa je postala samostalnom odlukom biskupa **Josipa Jurja Strossmayera** 1850. Kraljevskom donacijom pripala je pod vlastelinstvo u Futogu, te je do otkupa patronata 1935. skrb o crkvi, župniku i župi bila povjerena futoškim grofovima i njihovim nasljednicima. Sagrađena je u neobaroknom stilu, s vrlo skladnim pročeljem koje je okrenuto k Dunavu. Bijela boja enterijera nameće se kao glavna značajka ove crkve i odaje istovremeno i skromnost i svečanost. Obnavljana je 1886., 1935., 1976. i 1990. godine.

Enterijer crkve krasi središnja oltarna barokna slika sv. Josipa s cijelom nazaretskom obitelji proslavljenoj u nebeskoj slavi, autora **Johanna Natinhoffera** iz 1781. Posjetitelji oduševi panorama Čerevića u donjem dijelu slike, na kojoj se jasno uočavaju katolička i pravoslavna crkva. S lijeve strane ulaza u svetište je pokrajnji oltar Srca Isusova, okruženog kipovima svete Male Terezije i sv. Marije Margarete Alacoque. Na drugoj strani broda je oltar Bezgrješnog Začeca Blažene Djevice Marije, okružen kipovima sv. Josipa Radnika i sv. Ivana Nepomuka. Crkva je 30 metara dugačka, široka 11,75 m, s tornjem visine oko 35 m, te je druga po veličini u Petrovaradinskom dekanatu, iza crkve sv. Jurja u Petrovaradinu. Izostanak klasične stropne ploče čini je vrlo prostranom. Suvremeni je kuriozitet, koji već dugo traje, da u Čereviću rezidira katolički svećenik koji pokriva i župe Beočin, Srijemska Kamenica te filijale Banoštor i Neštin, a od svih ovih mjesta u samom Čereviću živi najmanje katolika – njih 197 po posljednjem popisu.

Rušenje je već započelo

Sudbina crkvene zgrade posebice je bila burna u godinama nakon Drugog svjetskog rata, kada je župa Čerević bila bez stalnog svećenika. Godine 1947. prvi su puta »neki neodgovorni faktori«, kako navodi u svojoj monografiji o ovoj župi **Antun Dević**, htjeli porušiti crkvu i već skinuli crijep s krova. Htjeli su skidati i građu, ali su se mnogi zauzeli da se crkva sačuva, a naročito **Marko Barac**, crkveni odbornik. U veljači 1948. u župnu se kuću, pokraj crkve, uselio Mjesni odbor, u vezi s čim se petrovaradinski dekan **Fran Martinčević** obratio potpredsjedniku Glavnog Izvršnog odbora AP

Vojvodine, petrovaradinskom Hrvatu dr. **Ivanu Melvingeru**. Dekan je 4. ožujka već dobio izvješće da je počelo rušenje crkve skidanjem crijepa s krova, što je kasnije zaustavljeno. Pola stoljeća kasnije zabilježeni su novi napadi na ovu crkvu, te je odmah nakon vanjske i unutarnje obnove 1990. razbijeno staklo na tornju, a ograda oko crkve je rušena dvaput: u božićnoj noći 1996. godine, te 1. ožujka iduće godine, kada su provalnici ušli u crkveno dvorište i pokušali provaliti u crkvu, na što policija nije reagirala.

»Zahvaljujemo za prošlost«

Svečanu liturgiju u prigodi proslave 250. obljetnice župne crkve sv. Josipa u Čereviću 23. svibnja predslavio je srijemski biskup **Fabijan Svalina**.

»250 godina molitve, suza i radosti, vjernosti Bogu i Crkvi, vremena tijekom kojega je ova crkva postala mnogo više od same građevine – dom vjere i spomenik ljudima ovoga kraja. Dok ulazimo pod njezine svodove, kao da prolazimo kroz povijest čitavoga Srijema. Svaki kamen ili cigla, svaki oltar ili pogled prema zvoniku nosi priču mnogih generacija koje su ovdje živjele, radile, patile se, nadale se i molile. Ovaj kraj uz Dunav, Čerević, povijesni Banoštor i čitav Srijem pamti mnogo toga. Pamti susrete naroda i kultura, teška vremena ali i one blagoslovljene trenutke. Pamti ljude koji su znali čuvati vjeru čak i onda kada nije bilo lako. Zato ne slavimo samo prošlost, već zahvaljujemo Bogu za ljude koji su ovu crkvu gradili svojim rukama, i još više – svojim životima i svojom živom vjerom. Zahvaljujemo za pretke koji su ovdje primili sakramente, za svećenike koji su služili ovom narodu, za majke i očeve koji su djecu učili moliti, za sve one koji su ostali vjerni Kristu kroz sva ova stoljeća. Svaki pedelj ove crkve odiše poviješću i porukom: Bog nije napustio svoj narod. Zato danas sve prikazujemo Gospodinu – našu prošlost, našu sadašnjost, a još više našu budućnost«, kazao je srijemski biskup Svalina u uvodu mise koja je okupila veliki broj vjernika.

Potičući vjernike i hodočasnike okupljene na proslavi obljetnice, na čelu sa župnikom **Lukom Ivkovićem**, na potrebu zahvale za sve ljude ovoga kraja, biskup je potaknuo na molitvu »za sve one koji su svojim rukama podizali kuće, vinograde, ali i ovu crkvu, za generacije koje su znale da bez Boga nema ni budućnosti a ni njih, ne smijemo zaboraviti mnoge koji su morali otići«.

»Povijest Srijema nije bila laka. Bilo je rata, progona, podjela, mnogi su ljudi nakon Drugog svjetskog rata nestali iz ovoga kraja, obitelji su raseljene, domovi ostali prazni. Zato obljetnica nije samo slavlje nego i molitva«, kazao je on.

Hrvati u Čereviću

Katoličko stanovništvo Čerevića je u XX. stoljeću po brojnosti bilo značajno, no nikad dominantno. U shematizmu Đakovačke ili bosanske i srijemske biskupije iz 1838. navodi se samo 225 katolika, no u onom iz 1936. čak njih 2.434, što se čini krivim podatkom jer je u prvom poslijeratnom popisu Čerević imao 2.115 stanovnika, od kojih izjašnjenih

rimokatolika 582. U dijelu Srijema kojem pripada ovo selo deminutivnog imena, katoličko stanovništvo je bilo, a djelomično je i danas, nacionalno raznoliko, s najvećim brojem Hrvata. Po popisu 1921. godine, uz njih su među katolicima bili najbrojniji Nijemci, pa Mađari, Česi i Slovaci. Zapažaju se i pokreti nacionalnog buđenja Hrvata, osnivanjem Hrvatske čitaonice. U poslijeratnim popisima broj izjašnjenih Hrvata u Čereviću išao je i do 14% (1961.), a i danas je to mjesto s najvećim udjelom Hrvata u Općini Beočin. Tako se izjasnilo 82 osobe (3,82% seoske populacije) na posljednjem popisu. Oni su, nakon Srba, drugi narod po brojnosti u ovom selu koje, kao i druga na podunavskim padinama Fruške gore, gradi značajno pozitivan ekonomski imidž i ima vidljivo veliki broj naseljenika i posjetitelja, uključujući i one iz nedaleke Hrvatske. Navodni razlog tome je izgradnja vikendica, turizam, te voćarstvo i vinogradarstvo.

Multietnički pejzaž

Na katoličkom groblju u Čereviću može se neposredno uvjeriti u raznolikost podrijetla onih predaka današnjih čerevičkih katolika o kojima je biskup govorio. Prezimena Hrvata prepliću se s onima koja pripadaju Mađarima, te Slovacima i Česima, uz nekoliko preostalih grobova Nijemaca (van dijela groblja koji je zarastao). Hrvatska prezimena sreću se na nagrobnicima obitelji: Abramović, Barac (dvije grobnice), Bjelka, Božić, Bratković, Brkljačić, Drenjina, Đukić, Đurić, Janković, Jurić (dvije grobnice), Klisanić, Maček, Marić, Marjanović, Matković (dvije grobnice), Novaković (tri grobnice), Orešković, Palić, Paušić, Povšić, Pavlinović, Pavlović, Pristojković, Pušenjak (dvije grobnice), Rađen, Sukobljević, Šimunić (dvije grobnice), Šišaković, Vrabac, Vuk i Zeljko.

Nekada su crkveni umjetnici, pravoslavni Srbi, dobivali narudžbe i svojim djelima obogaćivali pojedine katoličke crkve u Srijemu. To je slučaj i ovdje. Sliku Kristova raspeća izradio je **Arsa Teodorović** 1817., a Presveto Trojstvo u propovjedaonici **Konstantin Pantelić** 1835. godine. Danas je jedno od brojnih iznenađenja Čerevića – ono glazbeno – također vezano za katoličku liturgiju. Crkveno pjevanje u župama sjevernog Srijema marno vodi prof. **Evgenija Kojić**, podrijetlom Ruskinja, stanovnica Beočina, a za ovu prigodu svečanu misu s članovima župnog zbora pjevali su i članovi zborova **Nikola Ćirilović Ćira** iz Beočina i **Milenko** iz Čerevića. Molitvu Gospodnju pjevali su, ne prvi puta, na staroslavenskom. I to je Čerević! Mjesto čije duhovno središte, mjesna katolička crkva stameno stoji, sa zajednicom koju čine vrijedni župnik i vjerni župljani.

Marko Tucakov

Marko Grmić, voditelj *Gupčevih* i tamburaša *Kola*

»Tambura je moj put«

Nevezano za to čime će se baviti kada završi studije, što će mu biti profesija, Marko Grmić ističe kako trenutno ne vidi kako bi mu sutra izgledao život bez tambure i bez današnjih angažmana

Ljubav prema tamburi u Tavankutu se ne uči, ona se nasljeđuje kao vrijedno obiteljsko blago, što najbolje dokazuje priča o mladom Tavankučaninu **Marku Grmiću** koji je ovaj plemeniti tradicijski instrument zavolio uz svog *didu* **Marka Benčika Makelju**. Danas kao voditelj tamburaškog odjela u HKPD-u *Matija Gubec* u spomenutom selu te šef orkestra u HKC-u *Bunjevačko*

kolo u Subotici, Marko svakog radnog dana (a često i vikendom) živi s tamburom u rukama, ostavljajući vrijedan trag na glazbenoj sceni našeg kraja kroz sviranje, vođenje orkestrara i pisanje aranžmana.

Od *didine* prime...

Osnovnoškolsko obrazovanje na hrvatskom jeziku Marko Grmić završio je u OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, gdje je bio učenik generacije. U šestom razredu osnovne upisuje nižu Muzičku školu u Subotici, kada i odlučuje da će tamo nastaviti školovanje. U srednjoj Muzičkoj upisuje vokalno-instrumentalni odsjek (instrument tambura), kod profesora **Vojislava Temunovića** i tu je, kako kaže, stekao vrijedno teorijsko i praktično znanje. Studije započinje u Novom Sadu na Poljoprivrednom fakultetu (smjer agro-turizam), ali se nakon završene prve godine vraća u Suboticu gdje upisuje Visoku tehničku školu strukovnih studija, smjer informatika, gdje je trenutno student na drugoj godini.

Ljubav prema tamburi još kao dječaćiću usadio mu je *dida* Marko:

»Moj *dida* Marko Benčik Makelja s Čikerije je tamburaš i on mi je još dok sam bio jako mali davao tumburu u ruke. Dao mi je svoju primu na kojoj je počeo učiti svirati i to mi je prvi instrument koji imam i danas. Prvo je svirao u jednoj tavankutskoj bandi, a nakon preseljenja u grad osnovali su drugu«, priča Marko koji je u drugom razredu osnovne krenuo na tamburašku sekciju koju je tada u Tavankutu vodio **Stipan Jaramazović**.

»Krenuo bih i ranije, ali se kod njega nije moglo prije osme godine. Međutim, tada me je udario 'šamar realnosti', jer, je li, treba vježbati, što je bila velika razlika u odnosu na moje sviranje tambure do tada. Tijekom cijele osnovne škole išao sam na tu sekciju, s tim što je ubrzo njeno vođenje preuzeo Vojislav Temunović koji je imao potpuno drugačiji pristup, koji me je 'kupio' i vježbanje mi više nije teško palo. Tada sam postao i član Hrvatske glazbene udruge (HGU) *Festival bunjevački pisama*.«

Marku je glavni instrument prima, s tim da je u srednjoj počeo svirati i basprimu nakon što je s četvericom prijatelja osnovao ansambl *San*.

»Kada sam imao 15 godina, nas petorica iz orkestra HGU-a osnovali smo ansambl *San* i za potrebe nastupa počeo sam svirati basprimu koju sam u tom momentu čak i više volio. Ovaj je ansambl djelovao sedam-osam godina i s njim smo nastupali na raznim proslavama, a godinu dana svakoga smo vikenda svirali u subotičkom restoranu *Bates* s čime smo stali zbog korone«, navodi Marko koji, nakon dugo godina, službeno više nije član

spomenute udruge, ali im je, kako ističe, na raspolaganju svaki put kada je to potrebno za neki koncert.

Također, na raspolaganju im je i za pjevanje.

»Što se tiče pjevanja na *Festivalu bunjevački pisama*, iskreno, nisam nešto bio za to, ali sam počeo pod utjecajem članova bande. Na to je utjecao i *dida* Marko koji je prokomentirao 'kaki je to basprimaš koji ne piva?'. Pa onda moraš, šta ćeš. Tako da sam četiri godine zaredom na ovom festivalu pjevao pjesme našeg ansambla, jer smo na njemu nastupali kao *San*, a nakon toga kao solo izvođač.«

... do vođenja tamburaškog odjela i orkestra

Marko Grmić je od 2022. godine voditelj tamburaškog odjela u HKPD-u *Matija Gubec* u Tavankutu.

»Tijekom srednje škole u *Gupcu* sam vodio orkestar za folklor, ali kada sam je završio nisam više to mogao jer sam otišao u Novi Sad, a i bio sam angažiran oko svirki. Prije četiri godine pitali su me je li bih htio raditi s djecom u tamburaškom odjelu, što nisam prije radio. Bio mi je to veliki izazov, ali sam prihvatio jer mi je ujedno to bila i čast, što sam posebno osjetio nakon njihovog prvog nastupa znajući da sam ih ja tome naučio. Tada mi je to značilo više nego ijedan moj nastup koji sam do tada imao. Nevjerojatan osjećaj«, ističe Marko.

Kada je počeo raditi s djecom, bilo ih je troje-četvero koji su bili učenici petih i šestih razreda, a tada, kao 21-godišnjak, od početka je s njima, kako kaže, uspio ostvariti jako dobar odnos i međusobno poštovanje.

»Rekao bih da je to dijelom i Vojin utjecaj, odnosno da se njegov rad osjeti sada kroz moj na način da se prilagodim svačijem karakteru odnosno trudim se svakom pronaći 'žicu'. Također, išao sam i u školu folkloru koju u Hrvatskoj godinama organizira Hrvatska matica iseljenika, pa sam tamo radio s **Tiborom Bünom** i maestrom **Sinišom Leopoldom** od kojih sam također puno naučio.«

Ističe kako je broj polaznika tamburaškog odjela iz godine u godinu rastao i sada ih ima 16-ero (svi iz Tavankuta) pa ih je podijelio u mlađu i stariju grupu.

Što se tiče instrumenata, nema svatko svoj, »nešto ih ima *Gubec*, ali nažalost ne dovoljno, pa posuđujem iz HGU-a FBP koja ih ima dosta. Uglavnom, snalazimo se«.

Od prošlog ljeta Marko je i šef orkestra u HKC-u *Bunjevačko kolo* u Subotici:

»Nakon što je tadašnji šef **Zvezdan Bašić** morao otići zbog drugih obveza pozvao me je voditelj folklornog odjela **Kola Marin Jaramazović** koji je odlučio da u orkestru budu isključivo tamburaši. Već na prvom sastanku prihvatio sam preuzeti tu ulogu. Ovdje je potpuno drugačiji pristup jer radim s maltene gotovim tamburašima budući da su svi naučili svirati u Subotičkom tamburaškom orkestru. Tu nema učenja već se radi na stilu i pripremi za nastupe folklorša. U orkestru nas s gajdašem **Zdenkom Ivankovićem** ima osmero«, kaže Marko, dodajući kako su u Tavankutu probe utorkom i četvrtkom, a u *Kolu*

ponedjeljkom, srijedom i petkom, što znači da je svakog radnog dana s tamburom i tamburašima.

Aranžmani, uzori, planovi...

Marko piše i aranžmane, a s tim je počeo za potrebe ansambla *San* zajedno s članom, kontrašem **Lukom Matatićem**.

»Ja bih smišljao melodijske linije, ton i harmoniju, a on ostalo, jer u početku nisam imao dovoljno znanja da radim sam, a po koji savjet bi nam dao i Vojo. Pravo sam 'zagrizao' za to kada sam ušao u HKC, za potrebe folkloru, kada je primjerice trebalo za neku koreografiju i kada nisam htio da zvučimo neusuglašeno već da svi sviramo isto.«

Tako je na nedavnom tamburaškom koncertu u Tavankutu izvedena kompozicija *Karta iz Tavankuta*, čiji je Marko autor.

»Jednom prilikom u školi folkloru sam čuo i izvodio kompoziciju *Posavski pejzaži* od **Željka Bradića**. To zapravo ništa nije njegovo nego je spoj više pjesama iz Posavine, pa mi je to bila inspiracija da napravim tako nešto od glazbenih motiva Hrvata Bunjevaca. Tako da sam, budući da je ove godine 80. obljetnica HKPD-a *Matija Gubec*, odlučio napraviti nešto za tu prigodu što će izvesti djeca iz tamburaškog odjela. Kao pomoć i inspiracija za to poslužila mi je i knjiga Stipana Jaramazovića *Crkvena i pučka glazbena tradicija subotičkih Bunjevaca Hrvata*, u kojoj sam pronašao, mogu reći 'zaboravljeno blago', kompozicije koje se odavno ne izvode. Bio sam zadovoljan urađenim, ali kada sam vidio kako djeca vole to svirati, bio sam još zadovoljniji. U toj *Karti* ima i gajdaško kolo gdje sam stavio tri sola od sviraca koji imaju veze s Tavankutom – **Pere Tumbasa Haje** koji je dolazio podučavati u Tavankut, te onih rodom iz Gornjeg Tavankuta – virtuozu **Tomice Miljačkog Mataka** i **Stipana Prčića Baće** koji mi je inače preko *dide* rod. S njim sam čak i svirao u sjajnom filmu **Branka Ištvančića Pisme, bande, ljudi**«, navodi Marko, a na pitanje ima li nekog uzora iz svijeta tambure, odgovara:

»Rekao bih da je to **Stipan Benčik Modri**, *didin* stric, o kojem sam dok sam bio mali slušao kako je jako volio svirati. Cijeli je život proveo u *Gupcu*, s Čikerije je išao pješice u Tavankut na probe, a i ostala je pjesma iza njega – *Tavankute, moje selo malo*, za koju je napisao tekst i koja se i danas svira u brojnim prigodama«.

Iako ansambl *San* više ne postoji, Marko kaže da ih puno njih i dalje tako zna, pa se za razne prigode, ako ne svi, onda dvojica-trojica, okupe i sviraju.

Nevezano za to čime će se baviti kada završi studije, što će mu biti profesija, Marko Grmić ističe kako trenutno ne vidi kako bi mu sutra izgledao život bez tambure i bez današnjih angažmana.

»Hoće li ovako biti za pet godina, ne znam, ali bih volio da ostane ovako i zaista vidim sebe u ovom. Vidim sebe i u informatici, ali tambura je svakako 'moj put'.«

I. Petrekanić Sič

Precizna poljoprivreda sve dostupnija i manjim proizvođačima

Navigacija nije modni trend

Kako kaže Mario Babičković iz tvrtke BM AGRO, koja na domaćem tržištu zastupa brend FieldBee, precizna poljoprivreda sve više ulazi i u dvorišta manjih proizvođača, jer im donosi uštede u gorivu, mineralnom gnojivu, zaštitnim sredstvima i vremenu

Tvrтка BM AGRO, iza koje stoji **Mario Babičković**, na tržištu je relativno kratko, ali se već uspjela nametnuti u području precizne poljoprivrede. Brend koji zastupa je *FieldBee*, europski proizvođač sustava za navigaciju i automatsko upravljanje u poljoprivredi.

»Ovu sam marku vidio još davno. Tvrtka postoji od 2014. godine, proizvođač je iz Poljske i oduvijek me je zanimalo to područje. Autopilot sustavi ovdje u Srbiji počeli su ozbiljnije dolaziti prije nekih šest, sedam ili osam godina i tada me je to još više zainteresiralo«, kaže Babičković.

Kako objašnjava, kontaktirao je menadžera prodaje ove tvrtke i pitao imaju li zastupnika u Srbiji. Budući da ga nisu imali, predložio je suradnju.

»Oni su meni poslali jedan testni proizvod. Isprobao sam ga na našem traktoru, vidio da mi se sviđa kako radi i rekao sam im da pošalju robu. Tako je počelo. Krenuo sam s reklamiranjem na Instagramu i Facebooku, kasnije su mi oni napravili i internetsku stranicu. Počeo sam negdje u srpnju prošle godine, a prva prodaja bila je u rujnu. Onda je jedan susjed vidio da je to dobro, kupio i on, pa se tako počelo širiti. Uglavnom je sva reklama bila online«, navodi on.

RTK signal

Jedan od važnih elemenata ove ponude je i RTK signal, koji omogućuje preciznije navođenje strojeva na parcelama.

»Počeo sam istraživati i RTK signal. Oni imaju i RTK bazne stanice, tako da sada imam svoju mrežu po cijeloj Vojvodini. Budući da smo još novi na tržištu, svojim kupcima dajemo RTK signal doživotno. Inače se on plaća oko 100 eura godišnje. Neke tvrtke daju dvije ili tri godine besplatno, pa se poslije plaća, a ja svojim kupcima još ove godine nudim besplatan RTK signal doživotno«, kaže Babičković.

Važan iskorak za ovu mladu tvrtku bio je nastup na Novosadskom sajmu, gdje je *FieldBee* privukao pažnju poljoprivrednika.

»U prosincu sam počeo razmišljati o sajmu. To je praktički najveći sajam ovdje na Balkanu. Poljaci su me podržali, bili su oduševljeni idejom i odlučio sam da idemo.

Super je ispalo. Dosta ljudi je vidjelo reklamu, mnogi ranije nisu ni čuli za ovaj brend, iako postoji dugo, a došli su jer su htjeli uživo vidjeti kako proizvod izgleda. Svi su bili oduševljeni kvalitetom izrade, posebno zato što je to europski brend i što se zaista proizvodi u Poljskoj», ističe Babičković.

Jedna navigacija za više strojeva

Jedna od prednosti ovog sustava, prema riječima sugovornika, jest mogućnost jednostavnog prebacivanja navigacije s jednog traktora na drugi.

»To je jedna od dobrih prednosti. Navigacija se može lako prebacivati s traktora na traktor. Kupi se komplet za jedan traktor, a za drugi se kupi samo priprema, odnosno kablovi. Onda se prebacuju volan, ekran i antena. Za to treba deset do petnaest minuta i u jednom dvorištu ne trebaju tri navigacije. Jedna može završiti sve – mali traktor za sjetvu, veći za teške radove, a može se prebaciti i u kombajn i koristiti ljeti«, objašnjava on.

Sustav se može povezati i s ISOBUS-om, što otvara mogućnost za dodatne funkcije, poput sekcijske kontrole ili varijabilnog rasipanja mineralnog gnojiva. Na sajmu je posebnu pažnju privukao *FieldBee Vision Pro*, uređaj za koji je osvojena zlatna medalja za inovativnost u preciznoj poljoprivredi.

»To je uređaj koji preko NIR, odnosno infrared kame-
ra, snima u realnom vremenu i mapira parcelu. Može se
koristiti i u voćarstvu i u ratarstvu. U voćarstvu skenira
biljke s lijeve i desne strane, mjeri vegetacijski indeks i na
osnovi toga podešava pritisak dizni na prskalici i količinu
zaštitnih sredstava. Ne prska se sve, nego samo tamo
gdje treba, što odmah znači uštedu«, kaže Babičković.

U ratarstvu se, dodaje, ova tehnologija može koristiti, primjerice, kod varijabilne primjene mineralnog gnojiva:

»Uređaj unaprijed snima 40 metara i preko ISOBUS-a daje signal rasipaču gdje treba više, a gdje manje mineralnog gnojiva. Na velikim površinama, recimo na tisuću hektara, to je ogromna ušteda«.

Ovaj uređaj je još u fazi testiranja, pa konačna prodajna cijena nije poznata, ali Babičević očekuje da će imati značajnu primjenu u praksi.

Tehnologija dostupna i manjim proizvođačima

Osim naprednijih rješenja, BM AGRO nudi i standardne autopilote. Postoje sustavi kod kojih se mijenja volan na traktoru, ali i oni koji se povezuju na tvorničku pripremu stroja.

»Kod nekih traktora postoji tvornička priprema za navigaciju. Mi imamo opciju da se povežemo na tu pripremu i da imitiramo tvorničku navigaciju. Tada se ne mijenja volan, nego se stavlja ekran i antena. To je jeftinije, a volan ostaje tvornički i čak se tijekom rada ne okreće, nego stoji mirno, dok rade kotači. Imamo i navigacije za ručno upravljanje, gdje vozač na ekranu prati liniju i prema tome se pomiče lijevo ili desno«, objašnjava Babičković.

Prema njegovim riječima, interes poljoprivrednika za ove sustave je sve veći, a dio njih koristi i mogućnost nabave preko natječaja.

»Sada je izašao pokrajinski natječaj i tu je povrat 50 posto. Dosta ljudi je tražilo predračune. Bit će i natječaj na republičkoj razini, gdje također ima dobrih poticaja. Također, tu su i prekogranične suradnje s Hrvatskom, to je također interesantno. Ljudi dosta konkuriraju i dosta kupuju, čak i mali poljoprivrednici, jer to više nije toliko skupo da bi bilo nedostižno«, kaže on.

Babičković posebno naglašava kako navigacija nije stvar prestiža, nego konkretno pomagalo u svakodnevnom radu.

»Navigacija nije samo modni trend, nego je zaista pomagalo u poslu. Olakšava rad i donosi velike uštede. Nema preklapanja, navigacija vodi točno gdje treba. Štedi se gorivo, mineralno gnojivo, zaštitna sredstva – sve. Imam primjer čovjeka koji mi se javio dan nakon ugradnje i rekao da je već uštedio litru i pol goriva. Kada se radi puno zemlje, po litru i pol se jako mnogo nakupi«, kaže Babičković.

Važno je, dodaje, da se ovakvi sustavi ne mogu ugraditi samo na nove traktore.

»Stavio sam navigaciju i na IMT 539. Jedini uvjet je hidraulični volan. Nije bitno je li traktor star 30 godina ili je noviji. Može se ugraditi na traktore, kombajne, samohodne prskalice – na sve što ima hidraulični volan«, ističe on.

Sama ugradnja, kaže, najčešće traje nekoliko sati.

»Prosjek je oko dva i pol do tri sata za fizičku ugradnju, a za obuku volim posvetiti još oko sat vremena. Zakačimo stroj, probamo, testiramo, kupac proba sam, pa ponovno ja, pa se sustav kalibrira. Sve zajedno traje oko tri i pol sata«, kaže Babičković.

Tehnička podrška

BM AGRO trenutno ima oko 40 prodanih sustava, a Babičković kaže kako su kupci zadovoljni. Posebno naglašava važnost tehničke podrške, jer se radi o tehnologiji koja korisnicima mora biti razumljiva i dostupna u praksi.

»Kod ovakvih proizvoda tehnička podrška je možda najbitnija. Kada te kupac pozove, važno je da se javiš, objasniš i pomogneš, pa i da odeš na teren ako treba. Proizvod kao proizvod radi, ali kada ljudi nešto ne znaju, moraju moći pozvati i računati na tebe, čak i poslije garancije koja traje dvije godine«, kaže on.

RTK bazne stanice, dodaje, pokrivaju Vojvodinu, a plan je proširenje mreže i na druge dijelove Srbije.

»Bazne stanice imamo svuda po Vojvodini i njihov dolet je 25 kilometara. Kada traktor prođe taj dolet, automatski se prebacuje na sljedeću najbližu. Čak i ako nema najbliže, ne gubi signal, nego samo postupno gubi preciznost. Mogu pratiti gdje je koje vozilo, ima li problema s internetom, satelitima ili signalom. Tu smo osigurani«, objašnjava Babičković.

Planovi za širenje postoje i izvan Vojvodine.

»Želimo proširiti mrežu i na južniju Srbiju. Imali smo upite iz Vranja, Paraćina, Požarevca, Smedereva, a bilo je upita i iz BiH i Hrvatske. Ako proširimo mrežu i na južnu Srbiju, bit će pokriveno skoro 70 posto Srbije, dio Bosne i dio Hrvatske«, kaže Babičković.

Iako razmišlja i o drugim proizvodima i inovacijama, za sada ostaje usmjeren na navigacije i autopilot sustave.

»Volio bih se kretati u smjeru inovacija i tehnologija. Imam još nekoliko ideja, možda kasnije i uvoz nekih strojeva, ali to je dalja budućnost. Trenutno sam usmjeren na autopilote i za sada ide dobro«, zaključuje Mario Babičković.

Ivan Ušumović

Peti festival knjige

Dugih lampa sjaj i u Zagrebu

Nakon Subotice i Novog Sada, Matica hrvatska Subotica predstavila je *CD Dugih lampa sjaj* i u Zagrebu, na Petom festivalu knjige, održanom od 21. do 24. svibnja, u organizaciji Matice hrvatske. Nosač zvuka donosi uglazbljene pjesme **Vjekoslava Majera**, objavljene u povodu 125. obljetnice rođenja i 50. obljetnice smrti tog hrvatskog pjesnika. Pjesme je uglazbio novosadski kantautor **Nemanja Nešić** a u Zagrebu ih je izveo skupa sa **Svetozarom Nešićem** (klavijature). O nosaču zvuka govorila je urednica **Nevena Baštovano-vić**, istaknuvši kako su kroz spoj više vrsta umjetnosti načinjeni iskoraci u osuvremenjivanju kulturnih i umjetničkih praksi Hrvata u Vojvodini.

Predsjednik Matice hrvatske Subotica **Stipan Stantić** sa suradnicima susreo se s predsjednikom Matice hrvatske **Damirom Zorićem** obišavši u Galeriji Matice hrvatske izložbu »Portreti hrvatskih književnika u slikarstvu«.

Tijekom četiri festivalska dana posjetitelji su mogli uživati u predstavljanim knjigama, u koncertima te *Doručku s pjesnicima*. Uz predstavljanja novih naslova Matičinih ogranaka iz Hrvatske i inozemstva, svoja su izdanja

predstavile nakladničke kuće Kršćanska sadašnjost, Znanje i Neolit, Fakultet hrvatskih studija te nakladnička kuća Alfa u suradnji s OMH u Čitluku.

Na otvaranju su predstavljena *Izabrana djela Ivana Kušana* iz biblioteke Stoljeća hrvatske književnosti, koje je priredila prof. **Dubravka Zima**.

H. R.

Likovna kolonija Sonta 2026.

U ozračju druženja, prirode i stvaralaštva

U organizaciji KPZH-a Šokadija iz Sonte, u subotu, 23. svibnja, održana je likovna kolonija *Sonta 2026.*, koja je i ove godine okupila likovne stvaratelje iz više mjesta, ljubitelje umjetnosti, članove udruge, kao i djecu željnu novih znanja, druženja i kreativnog izražavanja.

Kolonija je održana u ugodnom ambijentu salaša **Spomenke i Zvonka Kuruca**, gdje sudionicima nije nedostajalo ni gostoljubivosti ni inspiracije. Okruženi zelenilom, mirisima prirode i domaćim delicijama koje su pripremili domaćini, likovni su stvaratelji imali priliku raditi u opuštenom i poticajnom ozračju, daleko od svakodnevne užurbanosti.

Posebnu vrijednost ovogodišnjem susretu dala je prisutnost djece, koja su se uključila u program s radoznalošću i željom za učenjem. Njihovo sudjelovanje pokazalo je kako ovakve kolonije nisu samo prigoda za stvaranje

umjetničkih djela, nego i prostor za prijenos znanja, razvijanje osjećaja za umjetnost te njegovanje zajedništva među različitim generacijama.

Nakon stvaralačkog dijela programa, druženje je nastavljeno u popodnevним satima u *Šokačkoj kući*.

H. R.

Josip Ago Skenderović u ZKVH-u

SUBOTICA – Hrvatsko-francuski multimedijalni umjetnik podrijetlom iz Subotice **Josip Ago Skenderović** posjetio je 21. svibnja Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata, gdje je razgovarao s v. d. ravnatelja **Josipom Bakom** i stručnim suradnikom **Branimirom Kopilovićem**. Skenderović je u razgovoru naznačio kako redovito prati rad Zavoda te pohvalio raznovrsnost i intenzitet aktivnosti, uz naglasak na one koje se odnose na segment

likovne umjetnosti. Tom prigodom upoznao je sugovornike o najznačajnijim postignućima tijekom svoje karijere, izazovima i mogućnostima rada, umjetničkog stvaranja i profesionalnog profiliranja. U okviru djelatnosti Zavoda postoji i suradnja sa suvremenim umjetnicima te promicanje njihove vidljivosti unutar hrvatske kulturne scene u Srbiji. Svi sugovornici složili su se da prostor za suradnju postoji te da će se u budućnosti redoviti kontakti nastaviti kako bi barem dio tema o kojima se razgovaralo bio realiziran kroz konkretne aktivnosti.

Rumski tamburaši u Iloku

ILOK – Veliki tamburaški orkestar HKPD-a **Matija Gubec** iz Rume sa solistima gostovao je 23. svibnja u Iloku, gdje je održao koncert u crkvi sv. Ivana Kapistrana.

Publika je sa simpatijama poslušala svih 18 kompozicija, nagradivši Rumljane dugim aplauzima. Osobito ih je dojmila posljednja skladba *Iločka je zemlja sveta*, koja je bila iznenađenje i dar za domaćine. Repertoar orkestra, uz već poznate melodije i dvije kompozicije njegovih dirigenata – **Josipa Jurce** i **Predraga Pavlovića**, bio je obogaćen i kompozicijama klasične glazbe i pjesmama koje nisu izvorno predviđene za tamburaško izvođenje.

Rumski *Gubec* gostovao je i ranije u Iloku, na 20. Dani Matice hrvatske u Vukovarsko-srijemskoj županiji, kao i uoči proslave 500 godina grada Iloka. Domaćini iz samostana sv. Ivana Kapistrana izrazili su želju da se susret ponovi, što se i dogodilo čim se za to ukazala prilika. Goste iz Rume dočekao je fra **Grgur Blažević**, gvardijan i župnik.

M. M.

ŽPS Prelje u Strizivojnoj

STRIZIVOJNA – Ženska pjevačka skupina *Prelje*, koja djeluje pri HKC-u *Bunjevačko kolo* iz Subotice, nastupila je na I. smotri marijanskih pučkih pjesama *Marijo svibnja Kraljice* u Strizivojnoj. One su ovom prigodom izvele pjesme *Kao Marija* i *O mila Majko nebeska*. Subotičanke zahvaljuju ŽPS-u *Druge* na pozivu i gostoprimstvu te se, kako navode, vesele budućim susretima i suradnji.

Gostuje komedija Zajednički stan

SUBOTICA – U okviru projekta *Teatar u Kolu*, u subotu, 30. svibnja, u HKC-u *Bunjevačko kolo* gostovat će predstava *Zajednički stan*, nastala u produkciji Kulturnog centra *Vlastimir Pavlović Carevac* i Amaterskog pozorišta *Žanka Stokić* iz Velikog Gradišta. Radnja komedije smještena je u Beogradu 60-ih godina prošlog vijeka. Još dok krov nije pokrio zgradu, u stan su se uselili: student, mladi čovjek neotkrivenog talenta, jedna neobična obitelj sa zgodnom kćerkom, tetka s nećakom i... kozom. Hladni rat u zajedničkom stanu prerasta u niz komičnih situacija koje se završavaju – općim vjenčanjima. Početak je u 19 sati, a ulaznice, po cijeni od 300 dinara, mogu se kupiti prije početka predstave.

Književni salon s Lajčom Perušićem

SUBOTICA – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata organizira *Književni salon* na kojem će biti predstavljena poetska zbirka **Lajče Perušića** *Vrijeme u čaši* (Društvo vojvođanskih i podunavskih Hrvata, Zagreb, 2026.). Salon će biti održan u petak, 5. lipnja, u dvorani župe Uskrsnuća Isusova (Gajeva 2, Subotica), s početkom u 19 sati. Osim autora, o poetskoj zbirci govorit će urednica knjige **Klara Dulić Ševčić** te profesorica književnosti **Katarina Čeliković**.

Smotra dječjih pjevača i zborova u Subotici

Čuvar tradicije i škola budućih glazbenika

Na programu je bilo 15 skladbi, a sudjelovali su vokalni solisti, Dječji tamburaški orkestar HGU-a Festival bunjevački pisama i zbor Raspjevane zvjezdice

Hrvatska glazbena udruga *Festival bunjevački pisama* iz Subotice i ove je godine priredila Smotru dječjih pjevača i zborova, i to 22. puta. Na programu koji je održan 20. svibnja u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici našlo se 15 skladbi, uz zajedničku pjesmu *Subotica* koja je svojevrsna himna Smotre. Smotra je ujedno prikaz i onoga što se radilo u području glazbe tijekom ove školske godine. U protekle tri godine održava se u svibnju, što se po riječima dopredsjednika HGU-a **Vojislava Temunovića** pokazalo dobrim.

»Smotru smo prebacili da se namjesto u rujnu održava u svibnju, i to se pokazalo dobrim. Naime, školska godina još traje i oni su usvirani i uvježbani. Tamburaški odjel radi tijekom cijele godine i vrijedno priprema svoj repertoar za koncerte i natjecanja, a početkom kalendarske godine počinje i s pripremama za samu Smotru te usput se radi i za druge nastupe. Smotra je od prošle godine poprimila međunarodni karakter kada smo počeli suradnju s Muzejom bečarca u Pletternici. Ta suradnja je više nego plodna, a ovo je druga godina da sudionici njihovog festivala *Cvjetiči glazbe* sudjeluju kod nas na smotri, a

naši predstavnici idu kod njih na spomenuti festival u lipnju. Zadovoljni smo i interesom djece za Smotru, uvijek imamo 15-17 numera, a tu je i naš zbor kojemu je, kao i Dječjem tamburaškom orkestru, ovo glavna manifestacija«, kaže Temunović.

Solisti, orkestar, zbor

Kao vokalni solisti nastupili su **Ivan Vukov**; Dječji zbor *Raspjevane zvjezdice* i solistice **Nina Sudarević**, **Iva Sudarević**, **Lucija Galfi** i **Iva Dujak**; **Filip Bilinović**; **Marko Margetić**; Dječji zbor *Raspjevane zvjezdice* i solisti **Lucija Milunović**, **Vidak Antunović**, **Filip Stantić** i **Mia Dulić**; **Marijan Ivanković Radaković** (solo harmonika); **Aleksandar Vukov**; **Sara Vukov**; **Anastazija Kovač**; **Matej Vojnić Mijatov**; **Ema Ivković**; **Jakov Vukov** i **Katarina Vukadinović**. Među ovogodišnjim solistima predstavile su se i dvije gošće: **Lana Knežević** i **Marta Kresovljak**, predstavnice dječjeg tamburaškog festivala *Cvjetiči glazbe* koji se održava u Pletternici (Hrvatska). Sve soliste pratio je Dječji tamburaški orkestar

HGU-a *Festival bunjevački pisama* pod ravnanjem prof. **Mire Temunović**. Zbor *Raspjevane zvjezdice* uvijekbala je i njime dirigirala voditeljica zbora **Marina Piuković**. U ulozi voditelja bili su osnovci **Sofija Kovačević** i **David Tikvicki**.

Po prvi puta na Smotri se kao instrumentalni solist predstavio i Marijan Ivanković Radaković.

»Idem u 7. razred OŠ *Ivan Milutinović* te pohađam Muzičku školu, gdje sviram harmoniku, a treniram i hokej. Nekada sam na Smotri pjevao sa sestrom u duetu, a otkako je sestra, da tako kažem prerasla Smotru, onda sam i ja pauzirao. Ove godine mi je tata predložio da sviram, a ja sam se složio s tim. Dobar je dojam nastupati, još kad dobro odsviraš ili otpjevaš. No, zadovoljan sam svojim nastupom«, kaže Marijan.

Matej Vojnić Mijatov ove će godine biti i jedan od predstavnika Smotre na festivalu u Pleternici.

»Pohađam 6. razred OŠ *Matija Gubec* u Tavankutu, te u istom društvu sviram tamburu već nekih pet godina. Na Smotri sudjelujem od svoje 5.-6. godine, ali nisam svake godine mogao nastupati. No, drago mi je da sam opet tu i da mogu pjevati. Ove godine predstaviti ću se i na festivalu *Cvjetići glazbe* u Pleternici s istom pjesmom *Al' bi znao gazda biti* i moram priznati da mi je drago da idem tamo i što imam priliku nastupiti«, kaže Vojnić Mijatov.

Lana Knežević predstavljala je festival *Cvjetići glazbe* iz Pleternice:

»Sve je zanimljivo i ljudi su svi pristupačni i druželjubivi. Iako idem u 6. razred osnovne škole, imam već iskustva s pjevanjem jer sam nastupala na natjecanjima u Hrvat-

skej, zapravo pjevam još od vrtića. Jako mi se sviđjelo ovdje u Subotici. Gosti smo Hrvatske glazbene udruge, te smo imali priliku i malo obići grad i Subotica mi je predivna. Upoznala sam se s više njih, ali posebno s Emom i drago mi je da sam mogla biti tu«.

Smjena generacija

Kako nalaže nepisano pravilo, na kraju Smotre svima se, a osobito izvođačima, zahvali i predsjednik HGU-a *Festival bunjevački pisama* prim. dr. **Marko Sente** koji je za naš tjednik rekao:

»Ponosni smo i zadovoljni što imamo dobar odziv i što su djeca zainteresirana da dolaze, da rade i sudjeluju. Smjena generacija je uvijek prisutna, pa je tako bilo i danas. Ove godine imamo osam maturanata te smo im ovom prigodom zahvalili i poželjeli im puno uspjeha dalje u školovanju i životu, da izaberu ono što vole, što će im biti i hobi i posao, pa će biti uspješni, zadovoljni i priznati u društvu«, rekao je dr. Sente.

Smotra je i ove godine bila raspjevana radost kako izvođačima, tako i publici. Budući da Smotra nije natjecateljskog karaktera, možemo zaključiti kako su svi oni pobjednici jer su radili, vježbali i na kraju imali hrabrosti stati pred publiku i zapjevati ili zasvirati. Na ovaj način HGU *Festival bunjevački pisama* odgaja buduće sudionike samog Festivala, koji na ovaj način čuvaju tradiciju i bogatstvo ovdašnje tamburaške glazbe.

Ž. V.

Dani A. G. Matoša u Plavni

U rodnom mjestu Matoševa oca

Nastavljajući tradiciju sjećanja na velikog hrvatskog književnika **Antuna Gustava Matoša**, čiji je otac rođen u Plavni, u ovom mjestu 24. svibnja organiziran je dio programa ovogodišnjih, 10. *Dana Antuna Gustava Matoša*.

Kako je kazao predsjednik mjesnog HKUPD-a **Matoš Igor Probojčević**, ove godine odlučili su da u programu sudjeluju Plavanci.

»Hrvatska književnica **Julijana Adamović** rodnom je iz Plavne i željeli smo je pozvati. U program smo uključili i prvog predsjednika udruge **Sinišu Bartulova** koji piše pjesme, slikara **Željka Adamovića** i naravno naše najmlađe članove«, kazao je Probojčević.

Julijana Adamović u rodnu Plavnu došla je poslije pauze od 15 godina.

»Naravno da je Plavna dio mojih uspomena, sjećanja i naravno da je ima u mojim djelima. Nekada su to samo djelići sjećanja, nekada je to fikcija. Obitelj je primarna tema mojih radova i normalno je kada se dotičem toga da se dotičem vlastitih iskustava i pogleda na svijet oko sebe iz perspektive djeteta, a onda sam to ja u Plavni. Većina scenografija mojih romana je ovo selo, bare, močvare«, kazala je Adamović.

Uvodni program 10. *Dana Antuna Gustava Matoša* održan je 13. svibnja u Trnavi kod Đakova, na imanju Srednje strukovne škole *Antuna Horvata*.

Središnji dio ovogodišnjih *Dana Antuna Gustava Matoša* bit će u srijedu, 3. lipnja, u Tovarniku, a osim svečane akademije i dodjele nagrada za najbolje priče inspirirane Matošem, istoga će dana biti održan i skup posvećen tom književnom velikanu.

Organizatori manifestacije su Društvo hrvatskih književnika, Ogranak slavonsko-baranjsko-srijemski iz Osijeka, Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice, Općina Tovarnik, HKUPD *Matoš* iz Plavne, Fondacija *Antun Gustav Matoš* iz Beograda i Srednja strukovna škola *Antuna Horvata* Đakovo, uz pokroviteljstvo Ministarstva kulture i medija Republike Hrvatske, Županije vukovarsko-srijemske i Općine Tovarnik.

Z. V.

Obrazovanje na hrvatskom jeziku

Tehničari multimedije na praksi u *Hrvatskoj riječi*

Kako nastaju novine, što se događa iza kamera televizijskog studija i koliko je znanja potrebno da bi nastao jedan video prilog – sve su to 21. svibnja imali priliku vidjeti učenici drugog razreda Politehničke škole, smjer tehničar multimedije, tijekom praktične nastave u Novinsko-izdavačkoj ustanovi *Hrvatska riječ*.

Stvarno radno okruženje

Na početku posjeta učenike je pozdravila ravnateljica ustanove **Karolina Bašić** izrazivši zadovoljstvo što im *Hrvatska riječ* može omogućiti da teorijska znanja stečena u školi dožive i u stvarnom radnom okruženju.

Predsjednica Odbora za obrazovanje pri HNV-u **Nataša Francuz** predstavila je sustav obrazovanja na hrvatskom jeziku, čiji su učenici i sami dio, te ih upoznala s mogućnostima i potporama koje im se nude tijekom školovanja i budućih studija.

O procesu nastanka novina govorila je glavna i odgovorna urednica tjednika *Hrvatska riječ* **Zlata Vasiljević**, koja je učenike provela kroz novinarski rad – od ideje i prikupljanja informacija do pripreme i tiska novina.

Vlastiti video prilog

Nakon obilaska Hrvatskog doma – Matice učenici su dobili i praktičan zadatak: snimiti, montirati i uređiti vlastiti video prilog u kojem su prenijeli dojmove s današnje nastave.

Najviše zanimanja izazvao je televizijski studio, gdje su učenici mogli vidjeti kako nastaje televizijska emisija. Okušali su se u različitim ulogama – voditelja, snimatelja i montažera – te barem na kratko osjetili kako izgleda rad iza kamera.

Učenici **Nemanja Moravčić** i **Jana Mut** podijelili su s nama svoje iskustvo:

»Učili smo u studiju kako koristiti kamere, kako zumirati, snimali smo podcast i učili kako namjestiti osvjetljenje. Podijelili smo se u dvije grupe – jedni su snimali reelove, drugi podcast, pa smo se mijenjali. Volio bih raditi u studiju, zanimljivo je, ovo mi je prvi put da sam u studiju«, kaže Nemanja.

»Ja sam vodila podcast, tema je bila vezana uz školu, nastavnike i predmete koji nam se najviše sviđaju. Meni se sve sviđa, voljela bih da to ponovimo, da dolazimo češće, da proučavamo što

sve ovdje ima i da imamo malo više praktičnog rada«, nadovezala se Jana.

Profesorica **Marcela Mačkaji** istaknula je kako je ovakvo iskustvo za učenike iznimno vrijedno jer, iako nastavni program predviđa praktičnu nastavu, škola ne raspolaze svom profesionalnom opremom potrebnom za rad u medijskoj produkciji.

A. G.

Biskupski Caritas Srijem otvorio posudionicu medicinskih pomagala

Olakšati njegu i oporavak bolesnih

Biskupski Caritas Srijem otvorio je posudionicu medicinskih pomagala s ciljem da pomogne osobama kojima su, zbog bolesti, starosti, ozljede ili oporavka nakon liječenja potrebna pomagala za svakodnevnu njegu i kretanje.

»Riječ je o konkretnom obliku pomoći namijenjenoj osobama i obiteljima koje se nerijetko iznenada nađu u situaciji da im je potreban bolnički krevet, invalidska kolica, štake, hodalice ili drugo medicinsko pomagalo, a nisu u mogućnosti odmah ga nabaviti«, kaže biskupijski koordinator Caritasa Srijem **Petar Dujić**.

»U okviru posudionice korisnicima su na raspolaganju različita medicinska pomagala koja mogu značajno olakšati njegu, oporavak i svakodnevni život osoba u potrebi. Naš cilj je da pomagala budu dostupna onda kada su ljudima najpotrebnija, osobito u situacijama kada

obitelj brine o bolesnoj, starijoj ili teško pokretnoj osobi u kućnim uvjetima.«

Usluga je namijenjena osobama s područja Srijemske biskupije kojima su potrebna medicinska pomagala, kao i njihovim obiteljima koje skrbe o njima.

»Vrlo često se događa da obitelji imaju volju i ljubav brinuti o svom članu, ali im nedostaje osnovna oprema koja tu njegu čini sigurnijom, lakšom i dostojanstvenijom. Upravo u takvim situacijama Caritas želi biti blizu čovjeku i pružiti praktičnu podršku«, dodaje Dujić.

Posudionica je nastala zahvaljujući prekograničnoj suradnji između Caritasa Đakovačko-osječke nadbiskupije i Caritasa Srijem, kao i projektima pomoći Hrvatskog Caritasa. Zahvaljujući tim projektima, u prethodne dvije godine Caritas Srijem uspio je

Proslavljena svetkovina Zemunske Gospe

Središnje misno slavlje svetkovine Zemunske Gospe – Pomoćnice kršćana i Duhova održano je u nedjelju, 24. svibnja, u župnoj crkvi Uznesenja Blažene Djevice Marije u Zemunu. Euharistijsko slavlje predvodio je požeški biskup u miru mons. **Antun Škvorčević**, a uz njega su sudjelovali srijemski biskup mons. **Fabijan Svalina**, župnik domaćin preč. **Jozo Duspara** te svećenici Srijemske biskupije i Beogradske nadbiskupije, prenosi se na web stranici Srijemske biskupije.

U homiliji je biskup Škvorčević vjernicima uputio snažnu poruku o čovjekovu dostojanstvu, smislu postojanja i djelovanju Duha Svetoga u ljudskom srcu. Govoreći o otajstvu života, naglasio je kako svaki čovjek nadilazi ono što se može vidjeti, čuti ili razumom dokučiti.

»Ljubav vas je smislila. Ljubav vas je pozvala u život i svatko je od vas zapravo biće ljubavi«, poručio je biskup, ističući kako je čovjek u dubini svoga bića određen za puninu, smisao i vječnost.

Posebno se osvrnuo na čovjekovu nutarnju čežnju za nečim većim i punijim od svakodnevice. Prema njegovim riječima, ta čežnja nije znak praznine bez odgovora,

nego pokazatelj da je čovjek stvoren za Boga. Govoreći o Duhu Svetom, biskup je kazao kako čovjeka ne može do kraja ispuniti materijalno, vidljivo i prolazno, nego jedino Božja prisutnost.

nabaviti 19 novih bolničkih kreveta, 20 invalidskih kolica, 15 hodalica rolatora, 10 običnih hodalica i 40 pari štaka. Ovakav projekt važan je jer odgovara na stvarne potrebe ljudi. Bolest, starost ili nesreća često dođu iznenada i promijene svakodnevnicu cijele obitelji. Medicinska pomagala tada nisu luksuz, nego nužnost.

Svi kojima su potrebna medicinska pomagala, kao i oni koji poznaju osobe ili obitelji kojima bi ovakva pomoć značila, mogu se obratiti Biskupskom Caritasu Srijem izravno ili preko svojih župnika. Za više informacija mogu pozvati broj: 061/170-66-88.

M. M.

»Čovjek nije samo biće želuca, nego je on biće srca. Tko nas može ispuniti u toj dubini koja se zove osoba, srce? On je jedini, i najteže je živjeti prazninu u srcu«, rekao je Škvorčević.

Tumačeći svetopisamski izvještaj o silasku Duha Svetoga, podsjetio je kako se Duh očitovao kao snaga koja se ne može vidjeti ni izmjeriti, ali je stvarna i nosi čovjeka iznutra. Ta snaga, istaknuo je, vodi čovjeka prema punini za koju je stvoren.

Na kraju liturgijskog slavlja župnik Jozo Duspara zahvalio je biskupu Škvorčeviću, nazočnim svećenicima, pjevačima, darovateljima i volonterima koji su pomogli u organizaciji svečano-sti. Nakon mise druženje je nastavljeno u crkvenom dvorištu, gdje su se vjernici zadržali u razgovoru, zajedništvu i okripi.

H. R.

FOTO: www.srijembiskupija.rs

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Ljubav u Trojstvu

Ove nedjelje crkva slavi svetkovinu Presvetog Trojstva, slavi ljubav Trojedinog Boga koja nam se očitovala po tri božanske osobe – Ocu, Sinu i Duhu Svetomu. Kolika je to velika ljubav kad Bog u svoj svojoj veličini kroz cijelu povijest spasenja nalazi načine da se približi čovjeku i pokaže mu koliko ga voli. Zato je ovo svetkovina neizmjerne ljubavi Trojedinog Boga koji nikada nije napuštao čovjeka, iako se čovjek često od njega udaljavao svojim grijesima.

Otac

Teolozi kada govore o Trojstvu često kažu Bog trojstvene ljubavi, jer je njegova objava u tri božanske osobe jedna velika objava ljubavi s kojom Stvoritelj ljubi svoje stvorenje i želi njegovo spasenje, te je i povijest Boga i čovjeka povijest spasenja, jer Bog sve čini kako bi čovjeka spasio za vječnost. U Knjizi Izlaska najbolje se očituje očinska ljubav Božja prema svome narodu. On uslišava njihove molitve i spašava ih iz muka, baš kao što bi svaki otac učinio. Vodi ih na bolje mjesto, ali oni mrmljaju, postaju nezahvalni i nevjerni, no on ih ne napušta, nego ih odgaja. Kažnjava ih za njihove grijehe i neposluhe, ali ostaje uz njih i dalje ih vodi prema Obećanoj zemlji. Tako, kao otac, želi ih naučiti što je ispravno, želi ih zadržati pored sebe, jer bez njega ne mogu ostvariti svoje težnje o životu u slobodi. Njegova je ljubav uistinu očinska, ona koja voli dijete i kada krene stranputicom, i kada pada u grijeh, kada se pokuša od oca odmetnuti. Ta je ljubav jača od svega, nepobjediva. Takva je ljubav Božja za svoj narod, nekoć samo za Izrael, a objavom Sina za cijeli svijet, za Crkvu. Bog sam za sebe govori Mojsiju: »Bog milosrdan i milostiv, spor na srdžbu, bogat ljubavlju i vjernošću« (Izl 34,6). Jer Otac ne može napustiti svoj narod ni kad narod napusti njega, on ljubi, on je vjeran svojim obećanjima, on je uvijek tu.

Sin

Sin dolazi da ljudima još više približi Oca, da objavi veličinu ljubavi, koja nema granice. Sin dolazi da donese spasenje, jer Otac ne želi propast svoga naroda, želi da se svaki čovjek spasi, želi da svatko ima tu mogućnost. Žrtvuje Jedino-rođenca za spasenje svijeta. Ima li veće ljubavi od te? Sin, prije svoje žrtve, riječima i djelima otkriva čovjeku tko je i kakav je Otac, otkriva mu svu njegovu brigu i želju da mu pomogne, da bude uz njega, pa i ako je posrnuo, otkriva mu njegovu blagost i prihvaćanje čovjeka sa svim njegovim slabostima i manama, otkriva mu da razumije sve njegove teškoće i borbe i da ga želi takvog. I kada je Sin objavio svojim riječima i djelima svu toplinu i ljepotu Očeve ljubavi, podnio je žrtvu da bi svakom tko vjeruje omogućio radost s Ocem u vječnosti.

Duh Sveti

Da Bog čovjeka nikad ne ostavlja samog otkriva nam treća božanska osoba, Duh Sveti. Isus, iako nakon uskrsnuća odlazi k Ocu na nebo, ne želi svoje ostaviti same, pa im šalje Duha Branitelja. Duh će ih upućivati u svu istinu, bit će s njima, nadahnjivati ih i voditi Božjim putovima, te po njima djelovati tako da i oni koji još nisu povjerovali, povjeruju i priđu k Ocu. I danas Duh djeluje po nama i u nama, nismo sami. Njegovom snagom vjerujemo i svjedočimo, ostajemo vjerni i kad nas pritisnu križevi, kad teret besmisla pokuša opteretiti našu vjeru. Duh je tu, vraća nas k Ocu kada zalutamo, kada se ne znamo sami vratiti, daje molitvu našim usnama kad nas naše ljudske snage izdaju.

Bog trojstvene ljubavi ljubi čovjeka jednako jako, kao i nekoć. Ljubi svakog onakvog kakav je, ne gleda na slabosti i mane, nego želi svako svoje ljubljeno dijete zagrliti u vječnosti.

Hrvati u Srpskom Miletiću

Svjedoci uništavanja katoličke baštine

Najveći dio velikog katoličkog groblja, na kraju Ulice Stojana Ljubića, 1970-ih je potpuno zbrisan s lica zemlje, skupa s kapelom, i prodan mjesnim vlastima koje su tu uredile nogometni stadion. Od sakralne graditeljske baštine koja je izbjegla rušenje najviše je očuvana ulična kapelica s kiparskom bravurom Isusova krštenja u Jordanu i posvetnom pločom iz 1915. godine, na ulazu u selo iz pravca Bogojeva

Katolička baština u Srpskom Miletiću, u Općini Odžaci, vrlo je važna za razumijevanje povijesti ovoga sela. Ona sakralna, koja se sastoji od objekata koje su sagradili vjernici, u malom broju još stoji. Ona duhovna sačuvana je samo među stranicama zavičajnih monografija koje su objavili nekadašnji stanovnici ovoga sela, kao i u pojedinim sjećanjima. Selo je bivalo oblikovano srpskom populacijom do sredine XVIII. stoljeća. Godine 1786. ondje su doseljeni Nijemci, koji su postali dominantno stanovništvo – 3.600 osoba u prvim godinama Drugog svjetskog rata, uz manji broj mađarskoga življa. Hrvati su se u Srpski Miletić u malom broju doselili između dva rata i napose nakon Drugog svjetskog rata. Od tada su ovdje sa Srbima starosjediocima te naseljenim življem iz južne Srbije, uglavnom iz šire okolice Leskovca.

Matice župe vode se od 1787. Sadašnja župna crkva Uzvišenja svetoga Križa sagrađena je proširivanjem postojeće, od 1811. do 1824. godine. Nakon odlaska njemačkoga stanovništva mise su se, za znatno manji broj preostalih katolika nastavile slaviti, a župom se od tada administrira iz Bogojeva. Naš lokalni sugovornik **Valentin Pozojević** kaže da su mise u ovoj crkvi na njemačkom, mađarskom i hrvatskom jeziku još tijekom 1970-ih

bile jednom do dvaput tjedno, a sjeća ih se do 1993., dok je on bio domar župe. Današnje, pak, stanje potpune napuštenosti i građevinske ruiniranosti crkve traje posljednja tri desetljeća i pogoršava se. Prethodni administrator župe preč. **Árpád Verebely** kaže da je tijekom ratova 1990-ih toranj služio kao vojna osmatračnica. »Kada je vojska nakon ovog 'kampiranja' otišla, ostavila je veliki kaos, a crkva je ostala otvorena, nakon čega je izbio požar, toranj izgorio, luster pao, oltari bili razbijeni... Od tada nije bio misa«, kaže on. Domar zna za nekoliko provala u crkvu. Navodi jednu 1992. te naknadni upad huligana koji su lomili klupe i ukrali križni put, nakon čega je većina crkvenog inventara, radi čuvanja, smještena uglavnom u Doroslovu.

Kalvarijska i grobljanska kapela

Nije crkva jedina katolička građevina čijem su propadanju svjedočili preostali katolici u selu u poratnom vremenu, pa i malobrojni Hrvati. Kalvarija se nalazila na današnjoj adresi Stojana Ljubića (nekada Doroslovačka) br. 169 i 171. Kapela na Kalvariji bila je posvećena Žalosnoj Gospi 1884. godine, ispred ulaza su bila tri križa, a postaje križnoga puta idilično omeđene s po dva reda javorova. Po riječima Po-

zojevića, kalvarija, kapela i križni put srušeni su najvjerojatnije tijekom 1970-ih godina.

Katoličko groblje osnovano je s prvim naseljenima, a prošireno 1838. godine. Godine 1853. doniran je kip sv. Roka. Za malo zvono, koje je nabavljeno 1907., zajednica je potom podigla drveni zvonik. Godine 1936., kada se njemačka zajednica prisjetila 150. obljetnice naseljavanja, na groblju je donacijama vjernika izgrađena »Kapela predaka« posvećena sv. Roku. Najveći dio velikog katoličkog groblja, na kraju Ulice Stojana Ljubića, 1970-ih potpuno je zbrisan s lica zemlje, skupa s kapelom, i prodan mjesnim vlastima, koje su tu uredile nogometni stadion. Od sakralne graditeljske baštine koja je izbjegla rušenje najviše je očuvana ulična kapelica s kiparskom bravurom Isusova krštenja u Jordanu i posvetnom pločom iz 1915. godine, na ulazu u selo iz pravca Bogojeva.

Turopoljski Banaćanin u Miletiću

Na sadašnjem mjesnom groblju, na sjevernom ulazu u selo, pozornost privlače dva skromna nadgrobnika članova obitelji Pozojević. Poznavateljima podrijetla obitelji

Hrvata u Vojvodini jasno je da je riječ o češćem prezimenu turopoljskih Hrvata, koji su na samom početku XIX. stoljeća doseljeni u (istočni) Banat, u Radojevo (Klariju), Hrvatsku Boku i Neuzinu. Valentin Pozojević, današnji stanovnik Odžaka, a nekadašnji Srpskog Miletića, pojašnjava podrijetlo svojih predaka i putove kojima su stigli u ovo selo. »Majka **Elisabetha Hoffman** rođena je u Branjini kod Belog Manastira. Otac **Florijan Pozojević** rođen je od bake **Katarine Sattleck** i djeda **Eduarda Pozojevića** u Klariji. Pozojevići su bili angažirani kao plaćeni vojnici u Turopolju te dobili plemstvo. Mog djeda Eduarda zarobila je talijanska vojska. Nakon tri neuspješna pokušaja bijega, četvrti put je uspio pobjeći s nekoliko logoraša u Švicarsku, pa pješice stigao do Sombora, gdje se prijavio vlastima. Radio je u ergeli bogatog gazde, kao i moja baka, te su se oni upoznali i došli u Miletić«, kaže on.

Pozojević vrlo dobro poznaje i ostale obitelji Hrvata i pojedine osobe koje su živjele ili žive u Srpskom Miletiću. Na groblju, te u monografiji o ovom selu nalaze se podaci o obiteljima: Borovac, Božičević, Dujlović, Filaković, Gustinčić, Kozbašić, Kuruc, Kušar, Lovas, Marinović, Mušćet, Požarić, Rakin, Štefančić. Podrijetlo obitelji Kozbašić, Rakin i Kuruc je sončansko, a Mušćet, Marinović i Gustinčići su podrijetlom iz Dalmacije. Profesor **Mario Bara** navodi da je dio Hrvata u ovo selo došao tijekom sustavne poslijeratne kolonizacije iz BiH, s područja Jablanice (49 Hrvata bilo je na popisu 1948. godine). Pozojević potvrđuje kako su se u mnogim slučajevima Hrvati snašli kao industrijski radnici. Tumačenja popisa iz 1921. dozvoljavaju da je ovdje bilo Hrvata – 22 osobe. U poslijeratnim godinama bilo ih je do 2%, a po posljednjim popisnim podacima (2022.) ovako se izjasnilo ukupno 18 osoba od 2.486 stanovnika Srpskog Miletića. »Pastoralna skrb katoličkih vjernika odvija se kroz eventualne sprovode, blagoslove, kontakte s preostalim vjernicima ili obiteljima katoličkog podrijetla, kao i kroz brigu o crkvenoj baštini, koliko je to u sadašnjim okolnostima moguće«, kaže sadašnji administrator župe vlč. **Ákos Horvát**. Posljednja veća intervencija na derutnoj crkvi bila je sanacija dijela krova, kojeg su prije tri godine odnijele superćelijske oluje.

Literatura: J. Wüsch (1936): Über Vergangenheit und Gegenwart der Gemeinde Srpski-Militics – Ein Heimatbuch als Festgabe zur 150. Jahrfeier; G. Đapić (2025): Srpski Miletić kroz vekove.

Marko Tucakov

Za prijateljstvo i suradnju bez arbitraže

Hrvatski predsjednik *Stjepan Mesić* sastao se u ponedjeljak u Zagrebu sa svojim kolegom iz Srbije i Crne Gore *Svetozarom Marovićem*, a u sklopu posjeta potpisan je Protokol o suradnji na području europskih integracija između dviju zemalja. Protokol su u Uredu predsjednika potpisali hrvatska ministrica za europske integracije *Kolinda Grabar Kitarović* i ministar za međunarodne ekonomske odnose u Vijeću SiCG *Predrag Ivanović*. Nakon razgovora u četiri oka, dvojica predsjednika ocijenila su da će ovaj potpisani Protokol potaknuti i konkretizirati suradnju dviju zemalja u približavanju europskim integracijama. »Što se Hrvatske tiče, prepreka za suradnju u europskim temama nema. Vjerujem da će danas potpisani Protokol tu suradnju konkretizirati«, rekao je Mesić novinarima nakon sastanka.

... Marović je kazao da smatra da unapređenje odnosa između dvije zemlje nesumnjivo vodi prema stabilizaciji regije. Predsjednici su se isto tako suglasili da dvije zemlje imaju kontinuitet dobrih odnosa te da stoga služe kao primjer drugim zemljama u regiji.

(Dušica Dulić)

Hrvati u Vojvodini očekuju potporu

Nakon što je predsjednik Nacionalnog vijeća hrvatske nacionalne manjine u Srbiji i Crnoj Gori *mr. sc. Josip Ivanović* uputio Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske dva pisma gdje se traži razgovor s ministrom *dr. sc. Draganom Primorcem* o problematici studenata iz SiCG u Republici Hrvatskoj, kao i o nizu akutnih pitanja o ustroju hrvatskih odjela u obrazovnom sustavu Srbije a koji su razmatrani na sjednici Odjela za obrazovanje HNV-a, stigao je poziv za sastanak u Ministarstvu za 1. lipnja u Zagrebu.

U pismu je Ivanović ministra upoznao sa svim aktivnostima na polju obrazovanja na hrvatskom jeziku, kao i problemima koji zahtijevaju suradnju s matičnom domovinom i institucijama visokog obrazovanja u

njoj. Naime, već je druga školska godina kako se izvodi nastava na hrvatskom jeziku u Vojvodini i angažirano je za sada 18 učitelja i 9 odgojiteljica. »Naša je sreća što nemamo problema kada je riječ o kadrovima«, kaže se u pismu, »jer je veliki broj učitelja zainteresiran za rad u hrvatskim odjelima. Svi oni su se školovali u Srbiji i na srpskom jeziku, te tečajevi hrvatskog jezika i njihov trud na samoobrazovanju nisu dostatni. Po našim procjenama, a po planu HNV-a, njihova doedukacija bi se trebala odvijati institucionalno, sinkronizirano i organizirano.

(J. D.)

Vrijeme je da sve loše prođe

Egzodus Hrvata iz Vojvodine tijekom devedesetih godina povijesna je činjenica. Zbog ratne politike radikalno je promijenjena etnička karta Vojvodine, a procjenjuje se da je najviše Hrvata izbjeglo s područja općina Apatin, Bač, Šid, Ruma, Sremska Mitrovica i Stara Pazova.

HRTKOVCI DANAS: Mjesto koje je postalo simbol stradanja i progona Hrvata u Vojvodini – Hrtkovci nalazi se u Općini Ruma, smješteno duž puta Novi Sad – Šabac. Župa sv. Klementa nekada je brojila 2.500 župljana, danas ih ima tek 630, uglavnom Hrvata i Mađara. Hrtkovci danas prema popisu inače imaju 3.428 stanovnika, i dok je Hrvata ranije bilo oko 60 posto, danas ih ima tek manje od deset posto.

(Jasminka Dulić)

Seminar o poštovanju standarda za zaštitu nacionalnih manjina

Manjine su za civiliziranu državu

U organizaciji Vojvodanskog centra za ljudska prava iz Novog Sada a pod pokroviteljstvom Fonda za otvoreno društvo u subotu 22. maja 2004. godine, na Otvorenom sveučilištu u Subotici, održan je okrugli sto pod nazivom »Post-listopadska Srbija i poštovanje standarda za zaštitu nacionalnih manjina«.

Okruglom stolu prisustvovali su predstavnici nevladinih organizacija i udruženja mađarske i hrvatske nacionalne manjine, predstavnici mađarskih političkih partija, te ugledni stručnjaci iz oblasti međunarodnih institucija te renomirani pravni eksperti.

Nadja Stenderović Čak šef kancelarije Vijeća Europe, govorila je o mehanizima i mogućnostima zaštite manjinskih prava na europskom nivou.

Oliver Schmidt predstavnik visokog komesara o nacionalnim manjinama pri OEBS-u i *Carolina Harvey* predstavnica Visokog komesara za ljudska prava Ujedinjenih nacija (UNHCR) govorili su o problemima koje su uočili u SCG a tiču se preventivno trgovine ljudima, te aktivnosti koje su spomenute organizacije preduzele

u slučaju Batajnica (gdje je pronađeno 900 leleva) u cilju istrage a u suradnji sa ministarstvom unutarnjih poslova, kako bi se ovaj zločin rasvijetlio te višnovnici izveli pred lice pravde. Poseban osvrt na izborni sistem i izborna pravila kao i manjkavosti izbornog zakonodavstva izložila je *Marijana Pajvančić*, profesorica Pravnog fakulteta u Novom Sadu. Ona je tom prilikom istaknula da u izdvajanju pokrajinskih izbora ulazimo sa vrlo lošim zakonodavstvom koji može dovesti do vrlo neočekivanih promjena, također je istakla probleme koji će se pojaviti u vezi glasovanja dijaspora a skopčani su sa ažurnošću biračkih spiskova.

O bujanju nacionalizma kao negativne pojave i o odnosu individualnih i kolektivnih prava u svjetlu nacionalnih manjina, govorio je *Stanko Pihler* profesor

Pravnog fakulteta u Novom Sadu, ističući da su glavni problemi manjinskih grupa svedeni na tri osnovna postulata, odnosa prema matičnoj većini te postojanje opasnosti da bude zloupotrebljena od iste, odnos prema većinskom narodu, koji često nastoji asimilirati istu skupinu, i konačno odnos prema drugoj manjini, a tu se preventivno misli na odnos male manjine prema većoj, dodao je profesor Pihler, zaključujući da se koncept nacionalne države ne može premostiti ali se ista može civilizirati.

L. S.

Pjevački zbor *Hrvatske ratarske čitaonice* u Rumi

Fotografija nas ovog tjedna vodi u 1925. godinu. Na njoj su članovi Pjevačkog zbora *Hrvatske ratarske čitaonice*. Dirigent je bio **Ferdo Kristl**. Upravo je on sačuvao poziv rumskih Hrvata na proslavu povodom nacionalne proslave jubileja 1.000 godina Hrvatskog Kraljevstva, koji su pripremili vlastiti program za tu priliku. Ferdo Kristl bio je zborovođa *Ratarske čitaonice* i orguljaš crkve Uzvišenja svetog križa. Program proslave počeo je u subotu, 3. listopada 1925. godine u 7 sati navečer. Povorka je krenula od *Hrvatske ratarske čitaonice* na Novom vašarištu, Ulicom kralja Petra do zgrade Hrvatskog doma, gdje je upućen pozdrav građanstvu i otpjevana hrvatska himna. U nedjelju je sastanak bio u osam sati ujutru u Hrvatskom domu, odakle se otišlo u rimokatoličku crkvu Uzvišenja svetog križa na svečanu misu. Pod misom je pjevao Zbor *Hrvatske ratarske čitaonice*, i to staroslovensku misu *V prazdnik sv. Ćirila i Metoda V. Novaka*. Popodnevni dio programa uključivao je doček gostiju Hrvatskog pjevačkog društva *Nada* iz Srijemske Mitrovice, a od osam sati navečer slijedio je bogat kulturno-umjetnički program u Hrvatskom domu, u kome su nastupila oba zbora, a nakon koga je bila priređena zabava s unaprijed utvrđenim igrama.

Hrvatska ratarska čitaonica je i prvobitni naziv današnjeg HKPD-a *Matija Gubec* iz Rume, a osnovana je neposredno poslije Prvog svjetskog rata 1903. Taj naziv čitaonica se u svakodnevnom govoru Brijezana (Hrvata koji najvećim dijelom žive u dijelu Rume koji se naziva Brijeg), zadržao do današnjih dana. Osnivači *Hrvatske ratarske čitaonice* bili su predsjednik **Marko Bačević**, potpredsjednik **Andrija Pil**, tajnik **Albert Lovasić** i blagajnik **Ilija Galar**. Iz sačuvanih zapisnika od osnutka do danas evidentno je da Čitaonica, osim novina, nabavlja i knjige, prije svega namijenjene zemljoradnicima. Čitaonica je počela s radom 1. lipnja 1919. godine u sobi **Ivana Petrića** na Novom vašarištu. Prvi javni nastup *Ratarska čitaonica* imala je 21. rujna 1919. godine. Tom je prilikom Albert Lovasić održao predavanje o kućnom odgoju djece. Tijekom ljeta, 12. srpnja 1951. godine, dolazi do promjene naziva Društva i od tada nosi naziv HKPD *Matija Gubec*. Od tada pa sve do današnjih dana u prostorijama Društva redovno se organiziraju tradicionalne igranke-zabave, poklade, razna druženja u kojima pored članova sudjeluju i mnogobrojni prijatelji Društva koji svi skupa, u velikoj mjeri doprinose entuzijazmu za dalji rad postojećih sekcija, tamburaša, folklorasa, ali i ljubitelja pisane riječi.

M. M.

Matea i Petar Đukić u Italiji

Na polufinalnom natjecanju iz engleskog

Na jednom od najvećih svjetskih natjecanja iz engleskog jezika – *Hippo English Language Olympiad*, točnije polufinalu održanom od 17. do 20. svibnja u talijanskom mjestu Lido di Jesolo u blizini Venecije, sudjelovali su i **Matea** (6. razred) i **Petar Đukić** (4. razred), učenici hrvatskih odjela u OŠ *Matko Vuković* iz Subotice.

Matea je od 110 natjecatelja u svojoj kategoriji bila 75., Petar od njih 218 – 147., a za ovo ih je natjecanje pripremila nastavnica engleskog **Silvija Stefanović**.

Polufinalno odmjeravanje znanja okupilo je tri tisuće djece i mladih dobi od 6 do 19 godina iz više od 60 zemalja diljem svijeta. Matea i Petar u Italiju su išli u pratnji svog tate **Josipa**, a po povratku u Suboticu podijelili su s nama svoje dojmove.

Matea na natjecanjima iz engleskog jezika sudjeluje od trećeg razreda i planira nastaviti, za sada sigurno do kraja osnovne škole. O dosadašnjim uspjesima i o tome kako je naučila engleski, kaže:

»U trećem, četvrtom i petom sam stigla do četvrtfinala koja su se uvijek održavala u školi, a ovo je prvi put da

sam išla u Italiju i jako sam sretna zbog toga. Engleski sam naučila tako što sam odmalena gledala serije i filmove, prvo s titlovima, a vremenom bez jer sam počela razumjeti što pričaju. Također, naša kuma **Slavica Ivković**, koja radi u prosvjeti (živi u Požarevcu), kada je dolazila posjetiti svoje roditelje i nas, pokazala nam je neku aplikaciju preko koje smo, uz hrvatske, učili i engleske riječi. U školi smo također jako puno naučili i brat i ja, zahvaljujući našoj nastavnici engleskog Silviji. Što se tiče natjecanja iz engleskog, u trećem ili četvrtom sam bila i na školskom natjecanju *Spelling Bee*, na kojem se spe-ljuju riječi i tu sam osvojila prvo mjesto. Također, u četvrtom, petom i šestom razredu bila sam i na natjecanju iz matematike (*Kengur* i na školskom), ali to baš nije dobro prošlo pa sam prestala s tim«.

Kada je riječ o nedavnom natjecanju u Italiji, Matea kaže da je trajalo 45 minuta, da je bilo dosta teško, ali, kako dodaje, tako treba i biti, jer je ipak u pitanju polufinale.

Petar je na natjecanje iz engleskog također krenuo u trećem razredu gdje je dospio do četvrtfinala, a već u četvrtom dospio i do polufinala u Italiji.

»Ja sam engleski također naučio gledajući filmove i serije bez prijevoda ili s prijevodom, ali na engleskom, a poslije i putem raznih igrica. Inače, stalno u sebi govorim engleski, a često i sa sestrom kod kuće komuniciramo na tom jeziku. I ja sam išao na natjecanje iz matematike (*Kengur*) od drugog razreda, a bio sam i na školskom gdje sam uspio proći na gradsko natjecanje«, kaže Petar kojeg smo pitali i kako su proveli slobodno vrijeme u Lido di Jesolu:

»Prvog dana, nakon odmora u hotelu, otišli smo s tatom u šetnju i pogledati pješčane skulpture. Kada smo se vraćali u hotel, uzeli smo parče pizze za večeru. Dru-

gi dan smo jeli špagete i išli smo na plažu, ja sam se kupao, a tata i sestra nisu jer im je bilo hladno pošto je jako puhao vjetar, Matea se čak morala pokriti dekom. Taj drugi dan smo bili na natjecanju, a treći dan smo isto jeli pizzu, pa smo išli na proglašenje pobjednika«.

Iako se nisu plasirali u finale, Matea i Petar Đukić s ovog prestižnog međunarodnog natjecanja nose vrijedno iskustvo i prekrasne dojmove, uz želju da sljedeće godine dopiju do finalnog natjecanja koje se održava u Rimu.

Njihovi roditelji **Josipa** i Josip veoma su ponosni na svoju djecu, a posebno su zahvalni Hrvatskom nacionalnom vijeću koje je isfinanciralo njihov odlazak u Lido di Jesolo (prijevoz i smještaj).

I. P. S.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomesječnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

SUBOTICA - Darujem štence (po izboru M ili Ž), crni ili šareni. Tel.: 024/528-682 ili 060 0532570.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa više. Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m² Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade vočke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici. Kontakt telefon: 061/6767041.

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
GRAD SUBOTICA
Gradska uprava
Tajništvo za gospodarstvo,
lokalni ekonomski razvitak i turizam

OBAVIJEST

Grad Subotica i Nacionalna služba za
zapošljavanje Podružnica Subotica dana
29. 5. 2026. godine raspisuje:

- Javni poziv nezaposlenima za dodjelu subvencije za samozapošljavanje u 2026. godini,
- Javni poziv poslodavcima za dodjelu subvencije za zapošljavanje nezaposlenih osoba iz kategorije teže zapošljivih u 2026. godini.

Tekstovi javnih poziva i prateća dokumentacija objavljeni su na internetskoj stranici Grada Subotice www.subotica.ls.gov.rs, odjeljak Natječaj i oglasi i na internetskoj stranici Nacionalne službe za zapošljavanje, Podružnica Subotica, www.nsz.gov.rs, odjeljak Natječaj.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz *Hrvatske riječi* koji VAŽI DO 2. 6. 2026.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a Vladimir Nazor iz Stanišića emitira se na valovima Radio Fortuna, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatske riječi*.

Abeceda otoka

Lj kao ljubav prema otocima Jadrana

Ljeto možda još nije stiglo, ali ljetne temperature već jesu. Vrijeme je da ponovno pobjegnemo na otoke. Nastavljamo po abecedi, ovog tjedna bržim tempom.

Pag je otok kontrasta. S jedne strane gotovo mjesečev krajolik: kamen, bura i tišina, a s druge živahne ljetne večeri, plaže i jedan od najpoznatijih hrvatskih sireva. Otok je poznat po paškoj soli, čipki i janjetini, ali i po tome što svatko na njemu pronađe nešto svoje. Dok Novalja i Zrće ljeti privlače tisuće mladih, mjesta poput Luna ili Povljane pokazuju puno mirnije lice otoka. Pag je istovremeno surov i topao, neobičan i gostoljubiv. A i ronioci se često igraju pod njegovim vodama.

Uljezi u sred otočnog reda

Otok za one koji vole tišinu je Olib. Smješten sjeverozapadno od Zadra, bez automobila i velikih gužvi, djeluje kao da je ostao pošteđen suvremenog ubrzanja. Nekada je imao mnogo više stanovnika nego danas, a tragovi te prošlosti vide se u kamenim kućama i uskim ulicama. Ljeti oživi zahvaljujući povratnicima i turistima koji traže mir dok ostatak godine pripada moru, vjetru i rijetkim otočanima koji ga i dalje zovu domom.

Za slovo Nj pozivam nas da zažmirimo na strogi kriterij i u društvo pozovemo jedno šarmantno mjesto s ovim početnim slovom, jer otoka u Jadranu nema, ili je bar meni promakao. Njivice na Krku možda nisu klasična otočna razglednica divljine i izolacije, ali imaju onu vrstu jednostavne privlačnosti zbog koje se ljudi godinama vraćaju. Nekada malo ribarsko mjesto, danas su poznate po uređenim plažama, šetnicama i obiteljskom turizmu. Blizina kopna daje im živost tijekom cijele godine, a upravo spoj praktičnosti i mora čini ih omiljenim izborom za mnoge koji žele laganiji ritam odmora. Mene su baš dojmile i sigurna sam da ćemo ih obići opet.

Na Lošinju, između mora i brda Osoršćice, smjestile su se Nerezine. Malo mjesto koje na prvi pogled djeluje tiho i nenametljivo, ali upravo u toj mirnoći skriva svoj šarm. Poznate su po kamenim kućama, ribarskoj tradiciji i izvrsnoj polaznoj točki za planinare koji kreću prema vrhu Televrin. Ljeti su pune jedrilica i kupača, dok zimi ostaju vjerne sporijem otočnom ritmu.

Na red je došao otok koji mi stalno izmiče i trenutno mi nije na radaru zbog pozornosti koju privlači. Murter je otok koji kao da stalno balansira između ribarske tradicije i ljetne živosti. Poznat je kao vrata Kornata, pa odavde svakodnevno kreću brodovi prema jednom od najljepših otočnih arhipelaga na Jadranu. Ljeti vrvi nautičarima, festivalima i morem ljudi, ali dovoljno je udaljiti se nekoliko minuta od centra mjesta pa pronaći skrivenu uvalu i mir. Murter ima onu posebnu energiju otoka koji živi punim plućima.

Lj kao ljubav prema otocima Jadrana koju ovim tekstom, a i na mnogo drugih načina uspijevam izjaviti.

Dragulji

Lastovo je jedan od najudaljenijih i najočuvanijih hrvatskih otoka. Zbog izoliranosti sačuvalo je autentičnost koju je danas teško pronaći. Dio je Parka prirode Lastovsko otočje, poznatog po iznimno čistom moru i tamnom noćnom nebu prepunom zvijezda. Lastovo nije otok za brz odmor, nego mjesto na kojem čovjek polako počne pratiti ritam prirode. Uz Mljet, poseban je u mom srcu.

A da biste stigli do Lastova, možete i preko našeg sljedećeg otoka. Korčula je otok koji spaja povijest, vino i more gotovo filmski skladno. Grad Korčula često nazivaju malim Dubrovnikom, sa zidinama, kamenim ulicama i bogatom prošlošću. Otok je poznat po vrhunskim vinima, maslinama i *Moreški*, tradicionalnom viteškom plesu. Tijekom ljeta živ je i pun događanja, ali dovoljno velik da uvijek pronađete vlastiti mir.

G. K. M.

Darko Papac, bivši igrač i član uprave KK *Spartak Office Shoes*

Protekla sezona je ispunila očekivanja

Nekada je **Darko Papac** za vrijeme aktivnih igračkih dana koševima doprinio svom matičnom klubu, a danas je profesionalno angažiran na poziciji Regionalnog direktora *Erste* banke i sportski je aktivan kao član uprave KK *Spartak Office Shoes*. Ostao je još samo Final four KLS (Košarkaške lige Srbije) i polagano se sređuju dojmovi još jedne uspješne sezone subotičkog kluba koji igra u nekoliko zahtjevnih međunarodnih i domaćih natjecanja. U kraćem razgovoru za *Hrvatsku riječ* naš sugovornik komentira dosadašnji učinak *Spartakove* momčadi.

Kako biste sagledali natjecateljsku sezonu koja se polagano približava svome kraju?

Mogu kazati kako je protekla sezona ispunila očekivanja, iako je njezin tijek bio poprilično turbulentan. Osnovni cilj je bio izboriti plasman u doigravanje ABA lige, što smo putem osvajanja prvog mjesta u Ligi gubitnika u konačnici i uspjeli. Momčad *Dubaia*, prvoplasirana u ligaškom dijelu, bila je preteška prepreka za prolazak u polufinale, ali smo i s tako jednom jakom euroligaškom momčadi u Subotici bili gotovo u egalu. Također, prvi puta u klupskoj povijesti igrali smo FIBA Ligu prvaka i uspjeli proći skupinu, što je već samo po sebi lijep i značajan uspjeh. Na koncu, ostaje nam još nastup na finalnom turniru KLS-a i ponovno nas očekuje polufinalni duel protiv *Crvene zvezde*.

Ostvareni klupski rezultati doprinijeli su povećanom interesu subotičke publike za košarku i dvorana je poprilično ispunjena i na susretima protiv nešto manje atraktivnijih protivnika.

Vratio se interes publike i to je zbilja važno istaknuti, ali promjenom sustava natjecanja izgubili smo susrete protiv *Partizana*, koji je uz *Crvenu zvezdu* svakako najatraktivniji gost u Subotici. Ovo što KK *Spartak* sportski pruža svome gradu, do sada još nije bilo nikada. Publika ima prilike uživati u vrhunskoj košarci na jakoj europskoj razini, u susretima protiv respektabilnih euroligaša i najveći grad sjevera Bačke našao je svoje mjesto i na europskoj košarkaškoj mapi.

Koliko je teško igrati protiv spomenutih euroligaša koji imaju znatno veće financijske potencijale za stvaranje jakog igračkog kadra, a opet *Spartak* je sukladno svojim finacijskim mogućnostima i te kako ravnopravno parirao u tim susretima?

Škola košarke

U školi košarke KK *Spartak Office Shoes* postoje 23 selekcije kojima rukovodi 16 trenera, što sve skupa čini oko 600 djece koja imaju priliku besplatno trenirati košarku.

Basket s djecom

Veteranske susrete ne igram, ali u slobodno vrijeme znam zaigrati basket s mojom djecom, i to su zanimljivi obiteljski dueli.

Mogu samo reći da smo igrali primjerice »na jednu lop-tu i koš razlike« protiv jednog *Dubaija*, koji je u Eurligi dobivao najjače europske klubove i u čijim redovima nastupaju i reprezentativci BiH (**Musa**, koji je prošle sezone igrao za *Real Madrid*) i Francuske (*Boutsiele*, Kanađanin **Kabengele**), **Bertrans** koji je bio NBA igrač i konačno **Avramović**, reprezentativac Srbije. Naše dobre partije plod su dobrog rada našeg trenera **Vlade Jovanovića** i kvalitetne organizacijske klupske strukture na čelu s našim predsjednikom. Moderno uređena i restaurirana dvorana, uz naravno veliku podršku naše publike, sve je to urodilo ovim lijepim rezultatima tijekom još uvijek aktualne sezone 2025./26.

Nakon dvije odlične sezone kakvi su planovi za sljedeću, treću sezonu u najkvalitetnijem društvu ABA lige?

Rano je još govoriti o planovima za sljedeću sezonu, ali je svakako temeljni cilj zadržati se na ovoj kvalitativnoj razini u svim natjecanjima u kojima ćemo sudjelovati. Nemojmo zaboraviti kako je u tekućoj sezoni ABA lige igralo tri euroligaša (*Crvena zvezda*, *Partizan* i *Dubai*), tri tima koji su igrali Euro Cup (*Cedevita Olimpija*, *Budućnost* i *Cluj*), dva tima sudionici FIBA Lige prvaka (*Spartak* i *Igokea*). Izuzetno jako natjecanje u kojem čak i niže rangirane momčadi predstavljaju ozbiljnog rivala.

D. P.

POGLED S TRIBINA

Nogometni raspleti

Pretposljednji vikend u svibnju donio je odlučujuće susrete i rezultatske rasplete u nekoliko nogometnih liga. I najskuplji susret u svijetu modernog nogometa – finalni duel dodatnog doigravanja za plasman u engleski Premiership. Pa krenimo redom. **Sergej Jakirović**, nekadašnji trener *Zrinjskog*, *Rijeke* i *Dinama*, uspio je napraviti svojevrstno nogometno čudo i odvesti svoj *Hull City* u ekstra klasu svjetskog nogometa. Iako su mu davali minimalne šanse kao šestoplasiranoj momčadi nakon regularnog ligaškog dijela Championshipa, narančasti tigrovi uspjeli su preskočiti obje prepreke (polufinale *Milwall* 2:0

i finale *Middlesbrough* 1:0) i od jeseni će igrati s najjačim engleskim klubovima. A mjesto u Premiershipu će zamijeniti s momčadi *West Hama*, koji je u nedjelju izgubio prvoligaški status, uz već davno otpisane *Burnley* i *Wolverhampton*. U Španjolskoj je, do posljednjeg sučevog zvižduka bila neviđena drama, a na kraju su se od Primere oprostili *Mallorca*, *Girona* i *Oviedo*. A doslovno su »visili« još i *Elche*, *Levante* i *Osasuna*. Konačno, u večernjem terminu od Superlige Srbije oprostili su se *Spartak* iz Subotice i TSC iz Bačke Topole. Istina, Subotičani su još prije par tjedana izgubili prvoligaški status, ali Topolčani su bili u igri za ostanak sve do samog kraja susreta protiv IMT-a u kojem im je trebala pobjeda, a završilo je neodlučeno (1:1).

D. P.

Gradska uprava Subotica, Tajništvo za poljoprivredu i zaštitu okoliša, na temelju članka 14. stavaka 8. i 9. te članka 39. Zakona o procjeni utjecaja na okoliš (*Službeni glasnik RS*, br. 94/24) objavljuje:

OBAVIJEST O DONIJETOM RJEŠENJU DA NIJE POTREBNA PROCJENA UTJECAJA NA OKOLIŠ

Dana 25. 5. 2026. donijeto je rješenje pod brojem 002190543-2026-09693-004-081-380-001, kojim se utvrđuje da nije potrebna procjena utjecaja na okoliš za projekt: »Izgradnja postrojenja za upravljanje neopasnim otpadom«, na katastarskoj čestici br. 35937/1 K. O. Donji grad, Subotica – Čantavirski put (46.05837°, 19.68021°), podnositelja zahtjeva »NORTH Engineering« d.o.o., Park Ferenc Raichla br. 7, 24000 Subotica, ovlaštenog od strane nositelja projekta »Kappa Star Recycling« d.o.o., Trinaestog oktobra br. 1, 11260 Umka.

Razlog donošenja ove odluke jest činjenica da se projekt provodi u zoni namijenjenoj proizvodnji, da je djelatnost kojom se nositelj projekta planira baviti dopuštena u toj zoni u skladu s važećom planskom dokumentacijom, da se u neposrednoj blizini predmetne lokacije ne nalaze stambeni objekti, već samo gospodarski objekti,

da izvođenje, rad ili prestanak rada projekta ne podrazumijeva aktivnosti koje bi predstavljale fizičke promjene na lokaciji, da nema značajnijeg korištenja prirodnih resursa, da se tijekom redovitog rada ne očekuje ispuštanje onečišćujućih ili bilo kakvih opasnih, otrovnih ili neugodnih tvari u zrak, da u neposrednoj blizini nema zaštićenih područja niti mjesta od povijesnog i kulturnog značaja, kao ni osjetljivih lokacija (škole, bolnice, vjerski objekti), da se mjerama koje su naveli podnositelj zahtjeva i nositelj projekta, kao i mjerama iz rješenja, osigurava sprječavanje štetnih utjecaja na okoliš te da se iste mogu provesti bez izrade studije procjene utjecaja na okoliš, kao i da u zakonski propisanom roku nije bilo dostavljenih primjedbi od strane javnosti, zainteresiranih tijela i organizacija.

Zainteresirana javnost ima pravo žalbe u roku od 15 dana od dana objave obavijesti u sredstvima javnog informiranja.

Uvid u rješenje može se izvršiti u prostorijama Službe za zaštitu okoliša i održivi razvoj (Trg slobode br. 1, Gradska kuća, I. kat, soba 129), svakog radnog dana od 10 do 14 sati, ili na mrežnim stranicama Grada: https://subotica.ls.gov.rs/cat_doc/zastita-zivotne-sredine/.

Umotvorine

- * Sve što ti mir minira, eliminiraj.
- * Pitanja vode dalje od brzih odgovora.
- * Ne daj na sebe i daj sve od sebe.

Vicevi, šale...

Pita psihijatar pacijenta:

- Tko ste Vi?
- Meni je Bog rekao da sam Napoleon.
- A iz čekaonice se čuje:
- Nisam mu ništa rekao, laže!

Poruka momku:

- Napuštam te jer si jednostavno previše fokusiran na nogomet!
- Ideš na posudbu ili baš transfer?

Aforizmi

- * Zlo počinje kad čovjek počne misliti da je bolji od drugih.
- * Pazi kome daješ drugu šansu. To je kao da im opet daješ pištolj jer su te prvi put promašili.
- * Ne dopusti da ti netko uništi mir samo zato što ne može pronaći svoj.

Vremeplov – iz naše arhive

Proslava 85 godina crkve na Bikovu

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Zašto se ker srdi na mačku

U prvo vrime kad je Bog stvorio kera i mačku oni su lipo živili, al ti živio jedan dida pa on i baba imali kera, koji se zvao Butra, mačku i prase. Didin je bio ker, babina mačka i prase.

Ugojilo se jedared prase pa dida dotle navaljivo dok nije babu natiro da ga zakolje. Zaklala njeg baba, al je i didu poslala da joj donese u rešetku vode. Grabi dida, grabi, a u rešetku nikad vode, a neće da sluša na vranu što s derme viče:

– Dida, voskom! Dida, voskom!

Baba dotle skuvala i poila prase, a didi zaklala i skuvala Butru. Ušo dida i kaže da ne mož vode donet, a ona njemu kuvanog Butru misto praseta. Sila baba u zapećak, a mačka joj u krilu prede, dida opet ide i sve košćurice meće na stranu za Butru. Viče on Butru:

– Butro, ne!

A baba iz zapećka:

– Butru vabiš – u Butri se daviš.

Kad je dida to čuo, oma je vidio šta je, pa vikne na babu:

– Da Bog da se u mačku pritvorila!

Ona se oma pritvori, al i ona vikne:

– Da Bog da u kera se pritvorio!

I dida se pritvori. E, al je baba bila bosa, dida u opancima, pa se didin bat ne čuje, a njezin se čuje. Šta će da otme od dide-kera opanke, srdila ona kera i srdila dok ga nije tako raskidala da je tio raskidat, ona onda biž priko jedne vode, a dida-ker za njom, al požali da pokvasi opanke već i skine na obali i zagazi za mačkom. Mačka pobigne natrag, ukrade kera-dide opanke i uju! i sad joj se bat ne čuje kad ide za mišom, jel je u opancima, a ker joj nikad neće za nji prosti.

Pričala Marcela Vujkov, Subotica

Tica žeravica, 1964.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Miševi i mačke

Faš Joza fitilji brkove pa divani: »Jeste li čuli kaki će s donet zakon? Ovaj će bit baš onaki. Čudo. Onaj od ti telefona u škole će bit sam taki al bome ovom neće bit ravnog. Ko bi nasanjo da taki mož donet? Ko j to naštudiro taj odviše pame-tan«. Sležemo ramenma a Marin će: »Čiča Joza, šta ste ope čuli? Ta danaske donašu te zakone ko Faljen Isus kad ka-žeš. Iđu ko po loju jel ko iz rukava. Nikako čudo. De kašte?«. »Zamislite, doneće zakon koji će naredit mačkam da lovu mišev. Koje s mačke do sade bile odviše line jel ne bude tile lovit ta će morat putovat. Šta navo kažete?«, faš objašnjava. Češem se iza glave pa študiram otkale mu sade ovo. Taman mi sine pa ću kazat kad mi unuk Marin pritekne: »Čiča Joza, što vi znate reć. Taki ste promućurni da vas nema. Oćete ka-zat da ste ope gledali štagod na tom sokoćalu od televizije. Uve navale zakona kogod se kokanda sitio da triba i ovaki? Vala i triba. Ta došlo dotle da s se i miševi počeli pitat. Postali i veći od mačaka«. Faš divani kroz smi: »E moj Marne, i ti s bome promućuran. Iz šupa, iz prve s razumio šta sam tio reć«. Ajd da i ja štagod kažem kad mi već sinilo: »Faše imaš pravo. Miševi se osilili pa j došlo vrime da im se stane na rep. A i mačke se ulinile je l šta li već pa i tom triba stat na put. Ka j to bilo da s miševi skoro išli priko mačaka? I to ni sam kad mačke spavu već i kad drimlju. Ima di i iz istog tanjura jidu. U naše vrime bilo miševa ohohoo al miš se bome moro dobro proštudirat kaće, kuće i kako će. Mačke s vrebale odasvud. A sade j za smi reć da mačke skoro čuvu mišev«. »E baš tako fašek«, potvrđiva faš Joza. Nastavlja: »A gle danaske mačke. Debele i cili dan spavu pa još imu misto ispid onog sokola-ća od televizije. U kuće imu svoje misto di jidu i to posebnu ranu. I šta b mačke onda vatale mišev kad ima sve na tacne. I kaka j hasna od taki mačaka?«. Faš objašnjava da sade mora pravoga kazada da ne trune u njemu: »To od miševa i mačaka mož i privest na ovako. Ta kako u svake kuće ima miševa tako ji i u države ima. Kako b reko, svud ima taki što živu na tuđ račun. I sad vi zamislite da s država toliko opušće da joj baš briga šta radu ti što živu na njezin račun. Ti miševa kako b reko. Pa još mačka zažmuri kad vidi miša. Pa da još bude gorje mačka šuruje s miševma«. Skočim: »Svaka ti se pozlatila. To sam i mislio. Ta sićaš se džandara i tološa. Ti s pravili reda. Ta nastrado s i ako s ribu jel drva ukro makar su od Boga. Ispravljali su i grbava leđa. Da ne divanim da j bilo i gorje«. Sad Marin pita: »I šta sade? Čiča Joza, šta vi mislite, oće ovaj novi Zakon natirat mačku da vata mišev? Na kraj krajeva ko će imat hasnu držat mačku u kuće ako ne vata mišev?«. Isapim u sebe: »Vala b kogod razumio ovaj divan da nas sluša. Ko j tu ko i ćoravi vidi. A pravo da kažem i taj novi zakon neće mlogo važit ako mačke nastavu po starom. Šta drugo ostaje ako već mišev ne mož minjat triba minjat mačke. A pravo da kažem mlogo j zakona doneto pa ništa. Ako ništa triba se moljit pa će nam i dragi Bog pomoć«.

U NEKOLIKO SLIKA

Kraljice na Dove – Tavankut i Subotica

CROz kuhinje Vojvodine u Petrovaradinu

Desetljeće gastrofesta dobre reputacije

U dvorištu Dobrovoljnog vatrogasnog društva u Petrovaradinu 24. svibnja održan je jubilarni, deseti gastro festival *CROz kuhinje Vojvodine*. Više od 150 posjetitelja festivala, kako Petrovaradinaca i Novosađana, tako i članova hrvatskih udruga kulture iz Vojvodine, ali i gostiju iz nekoliko mjesta iz Hrvatske, potvrdilo je da je festival, koji je konceptijski osmislio pokojni, nekadašnji predsjednik HKPD-a **Jelačić Petar Pifat** sa suradnicima, dostigao vrlo dobru reputaciju. Zahvaljujući tome, petrovaradinski gastrofest postao je prepoznato mjesto kvalitetnog spoja hrane iz Vojvodine, lokalnih specijaliteta koje spremaju članovi hrvatskih udruga kulture, i tamburaške glazbe, što je, pozdravljajući goste, kazao i predsjednik **Jelačića Mirko Turšić**.

Pet ekipa

Kuharske ekipe predstavljale su, ovoga puta, po jednu hrvatsku organizaciju iz Bačke, Srijema i Banata, te iz Hrvatske, a gostima ih je predstavila voditeljica programa **Lara Grginčević**. Petrovačke kobasice spremala je ekipa Udruge južnobačkih Hrvata iz Bačkog Petrovca, dok je u redu za slankamenački riblji paprikaš, koji su pripremili članovi HKPD-a **Tomislav** iz Golubinaca, čekalo puno gostiju koji su više voljeli riblji program. Isti je program nastavljen ponudom pečene dunavske ribe koju je pripremio tim Spomen-doma bana Josipa Jelačića iz Petrovaradina, dok je najneobičniji naziv imalo banatsko jelo – pečeni gulaš, koji su pripremili predstavnici Udruge banatskih Hrvata iz Opova.

Najveći je interes primijećen ipak kod ponude kotlovi-
ne i gulaša od divljači koju je pripremila velika ekipa od
devetero članica i članova KUD-a Čiče iz Novog Čiče
(kod Velike Gorice), koju je predvodio predsjednik **Stipo
Duvnjak**. Uz bogatu i obilnu ponudu prezentirani su i su-
venirni turopoljskoga kraja i slastice koje predstavljaju ovo
podneblje.

Srijemski tamburaši

Manifestacija je imala i odličnu glazbenu potporu dva
srijemska tamburaška orkestra: domaćega koji djeluje u
okviru organizatora – HKPD-a *Jelačić* i orkestra Hrvatske
čitaonice *Fischer* iz Surčina. Gastrofest *CROz kuhinje
Vojvodine* podržalo je Ministarstvo za ljudska i manjinska
prava i društveni dijalog Republike Srbije.

M. Tucakov

Tavankutsko kulturno lito 2026.

15. V. 2026., od 19:00h

Izložbe povodom godine jubileja
19:00h 40. godina kolonije slamarki u
Tavankutu - izbor iz zbirke
20:00h Izložba Svjetlo u tami
Galerija Prve kolonije naive u tehnici
slame

17. V. 2026., sveta misa 11:00 h

Sv. Leopold Mandić - Proštenje na
Čikeriji
Kod križa na Čikeriji

18. V. 2026., 20:00 h

Župna tribina
Tema: Čuvar duša - sluga Božiji o. Gerard
Tomo Stantić

24. V. 2026., sveta misa 10:30 h

Duhovi (Dove) ophod *Kraljica*
Tavankutom
Župna crkva Presveto Srce Isusovo,
Tavankut
Ophod *Kraljica* po Tavankutu u
popodnevnom satima
Kolo na Dove, Etnosalaš Balažević 19:00 h

8. VI. 2026., 19:30 h

Župna tribina
Tema: "Pobožnost Srcu Isusovu"

12. VI. 2026., sveta misa 10:30 h

Presveto Srce Isusovo - Proštenje u
Donjem Tavankutu - središnja proslava,
14. VI. 2026. vanjska proslava, sveta misa
10:30 h

21. VI. 2026., 18:00 h

XXXI. Festival dječjeg stvaralaštva *Djeca*
su ukras svijeta
Etnosalaš Balažević

24. VI. 2026., 20:00 h

Sveti Ivan Cvitnjak - priskakanje vatre
Etnosalaš Balažević

3. VII. 2026., 19:30 h

Otvorenje XLI. saziva Prve kolonije naive
u tehnici slame
Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame

6. VII. 2026., otvorenje u 19:00 h

XV. Seminar bunjevačkog
stvaralaštva
Etnosalaš Balažević

11. VII. 2026., 19:30 h

RISARSKO VEČE

Zatvaranje XLI. saziva Prve kolonije naive
u tehnici slame i XV. Seminara
bunjevačkog stvaralaštva
Dom kulture

12. VII. 2026., sveta misa zahvalnica
10:30 h

Dužijanica

Župna crkva Presveto Srce Isusovo -
Tavankut
BANDAŠICINO KOLO - 20:00 h

26. VII. 2026., sveta misa 10:30 h

Sveta Ana - Proštenje u Gornjem
Tavankutu
Gornji Tavankut, kapela Sv. Ane

2. VIII. 2026., sveta misa u 18 h

Dužijanica u Mirgešu
Dom mjesne zajednice, Mirgeš

14. i 15. VIII. 2026., 20:00h

Filmske večeri u Tavankutu
Pastoralni centar, Tavankut

20. IX. 2026., sveta misa kod križa
10:30 h

Proštenje u Mirgešu

21. VI. 2026., 19:30 h

Župna tribina
Tema: "Značaj nacije u Katoličkoj
crkvi"

26. IX. 2026., od 10:00-16:00 h

XVI. Tavankutski festival voća i
autohtonih rukotvorina
Etnosalaš Balažević

Za više informacija pratite nas na društvenim mrežama:

HKPD Matija Gubec Galerija Prve kolonije naive u tehnici slame
 matijagubectav@gmail.com hkpd_matijagubec www.hkpdmatijagubec.org.rs

PRETPLATITE SE

TUZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 1300 dinara

☐ 1 godina = 2600 dinara

* INOZEMSTVO

☐ 6 mjeseci = 75 eura

☐ 1 godina = 150 eura

* Zbog povećanja troškova dostave novina primorani smo povišati cijenu pretplate. Hvala na razumijevanju.

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna

HRVATSKA RIJEČ

Ime i prezime: _____

Ulica i broj: _____

Mjesto i zemlja: _____

Telefon i e-mail: _____

www.hrvatskarijec.rs

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje

- Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: **OTPVRS22**
 AD MS Fil. Subotica
 IBAN: **RS35325960160000218862**
 NIU Hrvatska riječ
 Preradovićeve 11, 24000 Subotica

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
 NIU »Hrvatska riječ«
 Preradovićeve 11, 24000 Subotica
 Uplatu izvršiti na broj žiro računa: **325950060001449230**

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

Radio Marija Srbije

Radio Maria play

www.radiomarija.rs

[@Radio.Marija.Srbije](https://www.facebook.com/Radio.Marija.Srbije)

[@radiomarijasrbije](https://www.instagram.com/radiomarijasrbije)

ILI-ILI

AKCIJA

Priključenje **BESPLATNO**

+ Birate između:

- 6 meseci po **1 dinar**
- 12 meseci sa **50% popusta**

Astra Telekom

011 44 22 009

Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata

predviđuje

Književni salon

L AJČO PERUŠIĆ

*Dvorana župe Uskrsnica Isusova (Subotica, Gajeva 2)
petak, 5. 6. 2026. godine s početkom u 19 sati*

Srdačno Vas očekujemo!

